

# ЛЮБОВ, БРАК И ОПРАВДАНИЕ ЧРЕЗ ВЯРА

---

МОРИС ВЕНДЕН





**МОРИС ВЕНДЕН**

**ЛЮБОВ, БРАК И  
ОПРАВДАНИЕ ЧРЕЗ ВЯРА**

**Нов живот  
София, 2000**

**Love, marriage and righteousness by faith**

Morris L. Venden

Copyright © 1989 by

Pacific Press Publishing Association

**Любов, брак и оправдание чрез вяра**

Морис Венден

© **Превод от английски:** Ивалина ИЛИЕВА

**Редактор:** Мирослав МИТЕВ

**Компютърен дизайн:** Десислав ДРАГАНОВ

Авторът е отговорен за точността на всички факти и цитати, посочени в книгата.

© **Издателство „Нов живот“**

**ISBN 954-719-072-5**

# Съдържание

КОГАТО ДВАМА СЕ СРЕЩНАТ .....	6
ПОЛУДЕЛИ ЗА ПАРИ.....	14
ДУХОВЕН СРЕЩУ РЕЛИГИОЗЕН .....	24
ВСИЧКО ОСТАВА В СЕМЕЙСТВОТО.....	32
ГОСПОД ДА БЛАГОСЛОВИ ДЕЦАТА.....	40
ЗАХАРОСАНО БРЮКСЕЛСКО ЗЕЛЕ .....	53
СЕКСУАЛНОТО ЩАСТИЕ.....	64
РОЛИТЕ, В КОИТО УЧАСТВАМЕ .....	69
КОГАТО ВИЕ СТЕ ПРАВИ.....	77

## Глава 1

# КОГАТО ДВАМА СЕ СРЕЩНАТ

Това е последната книга, която очаквах да напиша! В началото на обучението си за пастор реших да не говоря на никого за изграждането на щастливия брак или за отглеждането на децата, докато не навърша поне осемдесет години. Но бързо установих, че е невъзможно да работиш като проповедник, без да бъдеш погълнат от това. Вероятно 50 процента от всички срещи, които пасторът осъществява, са свързани с разрешаването на семейни проблеми.

Каква е трудността? Дори и в тези дни на бързи и лесни разводи все още е вярна максимата, че когато двама влюбени решат да се оженят, те се надяват на щастлив брак. Те се привличат взаимно и са започнали връзка, която и за двамата означава много. Въпреки това приблизително един от всеки два брака завършва с развод.

Проучвайки проблемите, възникващи в брака и в различните семейства, стигнах до заключението, че има една-единствена ключова дума за успеха или за провала на брачната връзка (или на всяка друга такава). Думата е *общуване*. Общуването стои в основата.

Винаги съм се опитвал да сведа сватбените си проповеди до една дума. Все още не съм я изпробвал публично, въпреки че едно бъдещо семейство вече ме покани да участвам в брачната церемония! Все още не съм събрал достатъчно кураж. Но си мисля: след като свещите вече са запалени, песните са изпяти и те най-после са там, горе, ще застана пред младоженците и ще изкрещя само една дума: „Общуване!“

Общуването е основата на брачната връзка. Ако искате малко да разширите границите му, трябва да имате вертикално общуване с Бога и хоризонтално общуване един с друг. Това е тайната на успешния християнски брак.

Ако хората продължават да общуват и след сватбата така, както са общували преди нея, ще има повече щастливи домове. Проблемите започват тогава, когато се прекъсне общуването. Докато то продължава, продължава и връзката, продължава и любовта, продължава и

бракът. Ако общуването не е стабилно, няма да продължат да съществуват и останалите.

В тази книга ще разгледаме подробно осем основни сфери, където общуването се проваля. Ще отбележим също, че тези сфери на общуване са същите, при които може да се провали и връзката ни с Бога. Защото вълнуващата истина, е че съществува тясно сходство между брачната и духовната връзка. Факторите, които ни подбуждат към създаването на връзки помежду ни, са същите, подтикващи ни към връзка с Бога. А същите проблеми, провалящи брака, могат да унищожат и духовния ни живот.

Осемте сфери на провал в общуването са: парите, религията, роднините, децата, липсата на общи интереси, сексът, ролите и сдобряването.

Когато обсъждаме различните аспекти на общуването, ще разгледаме подробно всеки от тях от две различни гледни точки – връзката им с брака и семейния живот и общото им с християнския живот.

Ще започнем в самото начало на брачната връзка. Тя не започва тогава, когато младоженците застанат пред олтара, нали? Не. Започва, когато двама души се срещнат. И ако това, което видят, им хареса, започват да общуват помежду си.

Хората не винаги харесват това, което виждат при първата среща. Случвало ли ви се е някога? Запознавали ли сте се с някой, към когото сте били безразличен, но по-късно този човек е станал най-добрият ви приятел? Може би това е брачният ви партньор?

Съквартирантът ми в колежа отчаяно искаше да се запознае с млада дама от другия край на студентското градче. За разлика от нея той много харесваше това, което виждаше! Привличането определено беше едностранчиво.

Вярно е, че той не беше Мистър Америка. Всъщност, носът му беше дори по-голям от моя! Но си спомням как една вечер той ми каза:

О, ако само ми даде възможност! Само ако ми даде малка възможност! Аз съм от хората, които трябва да растат върху нещо като брадавицата!

Най-интересното бе, че по някаква причина тя реши да му даде възможност да се докаже. След това настъпи денят, в който им куму-

вах на сватбата.

И така, двама души не винаги харесват това, което виждат при първата си среща. Но ако изобщо съществува някакво привличане, общуването може да започне. Ако връзката продължи, често идва ред и на любовта. А когато дойде любовта, тя може да доведе до брак. Съществува простичко начало на процеса, през който преминават двама, за да станат съпрузи.

Общуването има три съществени елемента. За да се запознаете с някого, трябва да разговаряте с него. Трябва да го слушате, когато ви говори. Трябва заедно да вършите нещо – да работите, да пътувате или да играете. Общуването не винаги е вербално; то включва и общите интереси и дейности.

Веднъж в църквата имяхме касиер, който беше много мълчалив. Но само да бяхте видяли жена му! Един ден се отбих в дома им и тя вършеше обичайната си работа, а той своята. След това той промърмори една изненадваща забележка. Каза ми:

Забелязал ли си, че речта на жена ми е малко накъсана?

Не, не съм забелязал – отвърнах аз.

Тя трябва да спре да говори, за да си поеме дъх! продължи той.

Преди да успея да отговоря, жена му каза оживено:

Е, поне не седя на едно място, без да продумам и дума.

Опитвам се да не казвам нищо, освен ако нямам какво да кажа! опита се да се оправдае той.

На това тя отвърна:

Това ти е проблемът – необходими са ти 45 минути, за да *измислиш* какво да кажеш!

Очевидно този разговор не се провеждаше за първи път! Но доколкото знам, те са щастливи. Явно невербалното общуване да ходят заедно на различни места или заедно да вършат различни неща – някак запълва празнината от, може би, не толкова развитото вербално общуване от страна на съпруга.



Отделихме няколко минути на човешката страна. Нека сега да се пренастроим и да видим как стоят нещата от Божествената страна.



на. Двама се срещат Христос и грешникът. Ако харесат това, което виждат, общуването започва.

Точно тук трябва да си зададем въпрос: Дали всички хора харесват това, което виждат при срещата си с Бога? Не, не всички! Всъщност тук има толкова много погрешни схващания за Бога, че убеден съм сам Бог би се обидил, ако хората Го приемеха според своите разбирания. Възможно е да имате толкова изкривена представа за Бога, че да не харесате това, което виждате. Разбира се, в продължение на векове дяволът е полагал извънредни усилия в тази насока.

Обикновеният човек от планетата Земя гледа към небето през своите очила. Когато седем човека загинат при избухването на космическата совалка в небето, и млади, и стари поглеждат към небето и питат: „Защо? Защо Господи...?“ Сякаш Бог само е чакал да се появи някоя космическа совалка, за да я взриви ей така, за забавление.

Застрахователните компании използват същата терминология. Ураган? Божие дело. Торнадо? Божие дело. Градушка? Бог действа. Земетресения? Вулкани? Хайде пак Той е виновен! Нищо чудно, че много хора не харесват това, което виждат, при запознанството си с Бога.

Но дори да имате проблеми с концепцията си за Бога, получена от други хора, или ако се чудите за някои от историите в Стария завет и това, което като че ли ви внушават за Бога, позволете ми да ви напомня, че най-голямото откровение за Бога се намира в живота на Исус. Когато гледате към Исус, виждате какъв е Бог, какъв е бил винаги и какъв ще бъде завинаги. Ако се вгледате по-продължително в Исус, не може да не бъдете привлечени от Него. Той е такъв, какъвто е Бог. Ако сте видели Него, видели сте Бога.

Но какво да кажем за Бога? Харесва ли Той грешника, когато погледне към него? Той вижда хора, които в продължение на хилядолетия са претърпявали все по-голям упадък в умствените си способности, във физическите си сили в моралните си ценности. Вижда окаяни, мизерни и деформирани от греха хора. Направо е невероятно, че Бог харесва това, което вижда!

Колко по-лесно би било за Бога да предпочете общуването на ангелите около трона Си, които Го обожават и са си останали таки-

ва, каквито Той ги е сътворил! Колко по-лесно щеше да Му бъде да премахне това тъмно петънце от Своята вселена!

В някакъв колеж провеждахме следобеден семинар. Млада жена се изправи и заговори:

Тази сутрин станах от леглото си, погледнах към небето и казах: „Добро утро, Боже! Добре ли прекара изминалата нощ?“

След това се спря и се замисли. Каква ли е била нощта за Бога? Той е гледал умиращите от глад деца в Етиопия. Видял е хилядите в Бомбай, Индия, чиито единствен дом е улицата: родители, деца, баби и дядовци всички струпани заедно и опитващи се да заспят. Чул е виковете на окаяни деца и плачещи вдовици. Почувствал е болката на хората, които са били неспокойни в болничните си легла. Познал е мъката на съкрушените сърца. Да си Бог не е много приятно занимание!

Какво ли вижда Бог, когато погледне към нас? Неговото огромно любящо сърце се разкъсва от нашето страдание. Но Той *ни* харесва! Бог може да погледне отвъд онова, което сме нелюбящи и недостойни за обич и да види това, което можем да станем чрез Неговата благодат. Той харесва това, което вижда, и действа по всеки възможен начин, за да ни се разкрие, за да Го намерим за привлекателен. Постоянно ни кани да Му дадем възможност да се докаже. И когато това чудо стане, общуването между Бога и човека започва.

В момента, в който Бог и грешникът решат, че харесват това, което виждат, общуването може да започне. Може да решите, че този Бог ви харесва заради съсед, приятел, учител, родител или пастор; защото християнството е впечатлило повече хора, отколкото е научило. Може да сте решили, че сте харесали това, което сте видели, защото сте отворили някоя книга, представяща по приятелски начин Този Бог. Може да сте отворили Библията си. Някъде е имало начален момент и вие сте си казали: „Това ме интересува“. Тогава общуването може да започне.

Как се осъществява общуването с Бога? Простете ми, че тук ще ви изнеса урок от началното училище. Но какво трябва да направите, за да общувате с някого? Кой бяха трите неща, които споменахме по-рано? За да общувате, трябва да говорите на някого, трябва да го слушате, когато ви говори, заедно да ходите на различни места и заедно да вършите различни неща.

Може и да не е необходимо да ни се напомня как протича общуването в човешките взаимоотношения. Но колко е лесно да забравим основните правила на общуването, когато го експонираме в християнския си живот!

Много ми е неприятно да си призная колко време ми бе необходимо да осъзная тази истина, въпреки че съм дете на проповедник! Години наред смятах, че за да бъдеш християнин, трябва усърдно да се стараеш да си добър и ако ти остане малко време, да четеш Библията и да се молиш. Бог ще е много доволен! Само че никога не ми оставаше време. Старанието да бъда добър и да се провалям наистина ме изтощаваше. Този опит рано или късно ще ви доведе до истината, озарила Мартин Лутер. Разбира се, стига да не смятате, че не е трудно да сте добри. Ако най-лошото нещо, което сте извършили през живота си, е да си гризете ноктите, тогава нямате нужда от общуване с Бога. Или може би точно тогава имате?

Доволен съм, че бях лош! Доволен съм, защото „здравите нямат нужда от лекар, а болните“. Исус казва: „Идете и научете се що значи тази дума“. Ако Той ни насочва да научим какво означава това, то сигурно е много важно.

Когато стигнете до момент, в който осъзнаете, че не вашето поведение, а общуването с Бога лежи в основата на християнския живот както общуването със съпруга или съпругата ви представлява основата на вашия брак, тогава започвате да разбирате важността и необходимостта от определено време за общуване с Него.

Говорим на Бога чрез молитвата. Слушаме Го да ни говори, когато изучаваме Словото Му. Ходим на различни места и вършим различни неща заедно с Него чрез християнското служене, свидетелстването и мисионерската дейност. Когато отделяме време за общуване с Него и за служене, връзката ни се задълбочава. Тогава се заражда и израства любовта, тогава настъпва единството на човека с Христос.

Това ни води до забележителния библейски текст: „И свидетелството е това, че Бог ни е дал вечен живот и че този живот е в Сина Му. Който има Сина, има този живот; който няма Божия Син, няма този живот“ (1Йоаново 5:11, 12).

Дълго време този текст бе загадка за мен. Струваше ми се, че авторът използва онзи мъгляв език, с който е известна християнската литература. Много млади хора се разочароват, когато разбират, че

начинът да бъдеш християнин е „да паднеш върху скалата“ или „да гледаш Агнето“, или „да предадеш сърцето си“. Тези фрази изглеждат като още по-непонятни. Какво означава тук, в посланието на ап. Йоан, изразът да „имаш Сина“?

Един ден нещата ми се изясниха. И ние използваме същите изрази, когато говорим за човешките взаимоотношения. Казваме: „Имам съпруга“, „Имам съпруг“, „Имам приятел“. Това означава, че имаме връзка с този човек, общуваме с него, познаваме го. Затова ако имам Исус, Божия Син, то аз имам връзка с Него. А ако имам връзка с Него, имам живот, и то сега! Това е добра новина!

Апостол Йоан е познат с разпространението на тази добра новина. Седнете някой път и прочетете Евангелието му, като подчертаете всички стихове, в които ни е обещано, че можем да имаме живот още сега. Това не е нещо, което ще получим някога в бъдещето. Това е основата на сигурността на вечния живот. Ако имам връзка с Бога, ако общуването в тази връзка продължи, тогава ще продължи и любовта. Присъствието ми на сватбената вечеря на Агнето е сигурно. „А това е вечен живот: да познаят Тебе, единия истинен Бог, и Исуса Христа, Когото Си изпратил“ (Йоан 17:3).

Един ден съпругата ми и аз стояхме на летището в Токио на път за Сеул, Корея. На опашката пред гишетото за билети се запознахме с млад човек от Швеция, който също отиваше в Сеул, за да се ожени. Сватбата трябваше да се състои същата седмица, но той все още не се беше срещнал с нея! Очакваше с нетърпение да се срещнат, защото никога не се бяха виждали. Пишели си писма, разменяли си снимки и решили да станат съпрузи, въпреки че никога не се срещали лично. Той малко се опасяваше от първата си среща с бъдещата си съпруга. Ние споделяхме опасенията му!

Двама души, които се учат да се обичат, искат да бъдат заедно лично и завинаги. Ако искате да се опитате да намерите определение за брака, дори в наше време, какво що бъде то? Бракът означава двама души, които се обичат, да се съберат заедно лично и трайно.

Живеем в свят на несигурност. Дори след като брачните клетви се изговарят, може да продължи да съществува несигурност. В крайна сметка хората си късат нервите и се питат: „Възможно ли е някога?“

„Дали ще продължим, или ще...?“ „Дали някога може да се случи така, че...?“

Когато влезем във връзка с Бога вечният живот, който започва тук и сега чрез общуването с Него, няма да изпитваме несигурност. Самотният Христов кръст е застанал като положително уверение, че сме поканени в Божието присъствие и че Исус никога няма да промени намерението Си спрямо нас.

Исус иска да се ожени! Той прави предложение за женитба на всеки човек. Не е необходимо да живеете в самота. Никой не е принуден да остане несемеен. Исус иска да се ожени. Може да прочетете за това в Откровение 19:6-8: „И чух като глас от силни гърмежи, които казваха: Алилуя! Защото Господ, нашият Бог, Всемогъщият, царува. Нека се радваме и се веселим и нека отдадем Нему слава, защото дойде сватбата на Агнето и Неговата жена се е приготвила. И на нея се позволи да се облече в светъл и чист висон; защото висонът е праведните дела на светиите“.

Исус иска да се ожени. И ако ние приемем любовта Му и започнем връзка с Него, нашият съюз, чието начало е сложено тук, ще трае и през вечността а „вечността е дълго, дълго време“.

## Глава 2

# ПОЛУДЕЛИ ЗА ПАРИ

В Средния Запад била направена анкета сред 700 семейства, чийто брак се разпаднал. Било установено, че 70 % от тях приписват проблемите си на икономическите фактори.

Парите. В нашето общество е невъзможно да живеем без тях. Всяко общество си има някакво платежно средство – било долари и центове или мъниста и накити, или добитък и други ценни предмети. Но днес, в нашата култура, парите са важна част от ежедневието.

Може би най-големият проблем, който парите създават, е този на задължението. Днес в Америка вече не се нуждаем от пари. Всичко, от което се нуждаем, е малкото парченце пластмаса. Украсявай го в различни цветове и то отваря вратите към най-разнообразни покупки, докато не дойде краят на месеца. След време установявате, че в крайна сметка все пак се нуждаете от пари, нали? Нищо чудно, че някой е казал: „Това, от което се нуждае моето семейство, е пластична операция!“\*

Натискът на дълговете до голяма степен може да допринесе за срива на общуването в брака. Когато настъпят финансови проблеми, тя го обвинява за трудностите, а той обвинява нея. Обвиненията продължават, докато любовта охладнее и общуването е в опасност – не само семейните финанси!

Един прекрасен ден цялото ни семейство се събра заедно, сложихме всичките си кредитни карти в една чиния и им драснахме клечка кибрит. Наблюдавахме как пушекът от тях се издига към небето като благоуханен темян! Но това не беше краят. Краят настъпи три години по-късно, когато най-после успяхме да изплатим всички покупки, които бяхме направили с картите.

Решимостта на пионерите да седят върху щайги за ябълки, докато не са в състояние да плащат в брой върху дъното на кацата, като че

---

\* Игра на думи – пластмаса и пластичен на английски език са една и съща дума – б. пр.

ли е била заменена от нетърпението да притежаваме всичко *още сега!* Вече не сме заинтересовани да следваме по стъпките на дядо, който е вървял пеша двадесет мили до училище в снега и се е връщал у дома за обяд! Но притежаването на удобства в живота за сметка на месечните ни вноски често пъти се е оказвало проклятие, а не благословение!

Исус има да ни каже нещо по този въпрос в Лука 12 глава. Той разказва историята за малка житница и един голям глупак. Започва притчата Си с предупреждение: „Внимавайте и пазете се от всяко користолюбие, защото животът на човека не се състои в изобилието на имота му“ (стих 15). В някои преводи на Библията този стих звучи почти като скороговорка. Но днес, във времето на равните права на мъжете и жените, нека да включим и тях в картината: „Внимавайте и пазете се от всякакво користолюбие; защото животът на жената не се състои в изобилието на имота ѝ“. Ако се бяхме вслушали в тези думи на Исус, може би на финансовия фронт щеше да съществува много по-малко стрес. Ако брачните двойки биха запомнили този съвет, много от проблемите им щяха да се предотвратят.

Съществуват и други финансови сфери, които могат да предизвикат срыв в общуването. Например, кой се разпорежда с парите? Дали това е работа на съпруга или на съпругата? Или всеки сам се разпорежда с парите си и отговаря за определени части от финансовата картина на семейството?

Независимо кой ще управлява финансите, трябва да има споразумение как да бъдат изразходвани. Дали всеки има едни и същи приоритети, когато се стигне до определяне кое е необходимост и кое лукс, за кое да се харчи и за кое да се спести?

В дните на пионерите в Америка потребностите са били съвсем малко. Четох доклад, в който бяха поместени само 5 необходими стоки, една от които е бил сапунът. Днес списъкът с необходимите неща включва повече от 100 неща, едно от които е цветният телевизор! Затова може да съществуват големи различия в мненията, когато се стигне до определяне кое е необходимост и кое не.

Съществуват и проблеми, настъпващи в резултат от влизането на две заплати в домакинството. Понякога единият партньор е склонен да каже: „Което е твое, е и мое! А което е мое, си е мое!“ Какво е отношението на вашето домакинство към този проблем? Дали средствата се събират на едно място или всеки се грижи за определени

разходи? Хората са се хващали за гушите, когато са разисквали тази съвременна дилема.

Сега стигаме до областта на независимото харчене, където съпругът или съпругата се смятат за свободни да изразходват определена сума пари за себе си, без да се посвѣтват с другия. Когато брачният партньор научи за това, в продължение на три дни в дома им не се чува нищо друго, освен „Подай ми солта!“ Добре би било да седнете пред камината, да вземете пуканки и ябълки и заедно да обсъдите въпроса. Колко можете да похарчите, без да се допитате до другия \$ 5, \$ 20 или \$ 100?

Ами какво да кажем за десятъка и даренията? Какво става, когато единият иска да дава десятък и дарения, а другият не? Десятъкът веднага след заплатата ли се плаща, или изчаквате, докато платите другите си сметки? Много домове са разделени по въпроса за десятъка и даренията.

Винаги съм съжалявал хората, които смятат, че не могат да дават десятък. Всъщност една от причините, поради които не могат да си го позволят, е, че не го плащат! Библейската аксиома е: с Божието благословение \$ 9 постигат повече, отколкото \$ 10 без него. Може да прочетете за това в Малахия 3 глава. Това е единственото място в Библията, където Бог ни кани да Го изпитаме, да Го подложим на тест. И ако вземете решение да не Му връщате десятъците и даренията, винаги ще се оказвате губещата страна. Но не всички споделят тези разбирания и затова може да настъпи истински срыв в общуването, ако единият от партньорите има определени убеждения по въпроса за десятъка и даренията, а другият не ги споделя.

Е, какво да правите, когато настъпи срыв в общуването в областта на парите и финансите? Това, което можете да направите, е да общувате! Ако връзката ви страда от липса на общуване по финансовите проблеми, отговорът е съзнателно да отделите време и да се постараете да обсъдите въпросите, по които е възникнало несъгласие. Би било мъдро да ги обсъдите още преди брака, за да установите сферите на общи идеи и ценности по финансовите въпроси. Но ако е необходимо това да се случи след брака, въпреки всичко е важно да общувате и да се опитате да вземете правилно решение.

Сега бих искал да споделя с вас нещо, което взех от книгата *Лу-*



*достта на парите* от Голдбърг и Луис. Те посочват, че ние или подражаваме, или заставаме против детските си преживявания, свързани с парите. Ако в детството си сме били бедни, за въбъде ще имаме определено отношение към парите. Същото е и ако в детството си сме били богати. Често пъти ще постъпваме или като родителите си, или ще се бунтуваме и ще постъпваме по противоположния начин.

Някои от нас са преживели този образец на поведение на много нива от начина ни на живот и навиците ни не само във връзка с парите.

Където и да ходехме, баща ми винаги заключваше колата. Струваше ми се, че дори когато спирахме до пощенската кутия на улицата, за да изпратим писмо, излизахме, заключвахме колата, проверявахме вратите и багажника, пускахме писмото, връщахме се, отключвахме колата, влизахме вътре и продължавахме. Когато едно дете гори от нетърпение да отиде на празника с фойерверки, който вече е започнал, това е много повече, отколкото то може да понесе да се налага да чака заключването на колата и проверяването на багажника! Затова днес аз оставям ключовете в колата, понякога дори и двигателят продължава да работи.

Ние приемаме или реагираме на възпитанието си и на икономическо ниво. Когато се стигне до управлението на финансите, собствените ни темпераменти също могат да определят наши реакции.

Книгата *Лудостта на парите* посочва четири основни категории, към които хората спадат по отношение на парите.

1. Парите като сигурност.
2. Парите като свобода.
3. Парите като любов.
4. Парите като сила.

Нека сега да обясним накратко всяка от тези категории.

***Парите като сигурност.*** Ето един човек, който смята, че колкото повече пари спести, в толкова по-голяма безопасност ще бъде. Колкото повече е отделил настрана, толкова по-добре ще се чувства. Затова е стиснат. Спестовната му книжка е от изключително важно значение за него. Сигурно още пази първото петаче, което е спечелил! За него парите са средство на сигурност.

***Парите като свобода.*** Може би в миналото си този човек е бил роб на някого или на нещо поради липсата на пари. Той иска пълна

независимост и ако може да има собствени си пари и да се разпорежда с тях, няма да му се налага да отговаря пред никого. За него парите имат стойността на билет за свободата.

**Парите като любов.** Друг човек гледа на парите като на средство за изразяване и купуване на любовта. Той купува скъпи подаръци, които не е в състояние да си позволи. Организира шикозни партита. Използва парите, за да си купи приемане и одобрение; може да ги използва и за постигане на противоположната цел. Ако иска да отхвърли някого, вече няма да прави подаръци и по този начин ще изрази неодобрението си.

**Парите като сила.** За този човек парите са се превърнали в средство за манипулиране на останалите. Той гледа на парите като на политическа сила, като средство да повлияе на висшестоящите и да ги склони към определени решения или поведение. Често живее по-разточително, отколкото може да си позволи, за да създаде илюзията за по-голямо богатство, отколкото вдействителност притежава. Намерението му е да спечели контрол над околните.

Е, може да не сме в състояние да променим темпераментите и произхода си. Но в наша полза е да разберем по-добре себе си, когато възникнат семейни недоразумения. Да предположим, че някой гледа на парите като на сигурност и иска да спестява всяка стотинка. Той се жени за човек, който обича парите и иска да го отрупват с подаръци и лукс, за да се почувства приет. И двамата ще имат проблеми още от самото начало, нали?

Какво да направите в такъв случай? Обсъдете проблема! В идеалния случай това става преди брака. Но когато проблемите излязат на поръхността чак след сватбата, то трябва да ги обсъдите задължително. Общуването е отговорът на срина в общуването. Ключовата дума винаги е *общуване*.



В трактата на Голдбърг и Луис обаче липсва петата категория християнина. Християнинът не говори и не действа само от гледна точка на себе си, на собствената си свобода, сигурност, нужда от любов и приемане или от гледна точка на желанието да контролира околните. Духът на Исус фокусира вниманието му върху нуждите на останали-

те, които хората, действащи по светските стандарти, не признават и не преживяват. Петата категория е свързана с целта и употребата на парите *като служене*.

Когато гледате на парите от християнска позиция като средство за служене, може да настъпи припокриване в останалите сфери. Тоест може да пожелаете да спестявате възможно повече, за да сте в състояние да помагате на повече хора спестявате, за да давате. Или може да давате щедро на нуждаещите се, защото сте преживели любовта на Христос към изгубения свят вместо да давате само на близки приятели. Когато парите се превърнат предимно в средство за служене и мисионерска дейност, човешката лудост и ламтеж за парите отстъпва мястото си на здравия разум.

Човекът, който е гледал на парите като на сигурност, може да прочете 1Тимотей 6:17: „На ония, които имат богатството на тоя свят, заръчвай да не високоумстват, нито да се надяват на непостоянното богатство, а на Бога, Който ни дава всичко изобилно да се наслаждаваме“. Човекът, който е открил, че парите могат да са средство за служене, вече не вижда в тях своята сигурност. Вместо това се доверява на живия Бог.

Човекът, който е гледал на парите като на свобода, може да прочете 2Петрово 2:19. Апостолът говори за Валаам, който е бил луд на тема пари. Това се казва в стих 16: Той „биде изобличен за своето беззаконие, когато ням осел проговори с човешки глас и възпря лудостта на пророка“. Валаам е бил жертва на лудостта на парите. Но обърнете внимание на стих 19: „... от каквото е победен някой, на това и роб става“. Ако търся свобода от парите, според Библията ще бъда роб също като Валаам. Истинската свобода идва от Христос и дара, който Той ни предлага. А ако Синът ви направи свободни, наистина ще бъдете свободни!

Човекът, който е гледал на парите като на любов, може да отвори на Песен на песните 8:7: „Много води не могат угаси любовта, нито реките могат я потопи“. След това се казва: „Ако би дал някой целия имот на дома си за любовта, съвсем биха го презрели“. Не е възможно да купите любовта с пари. Може да си купите внимание или временно приятелство. Но не и любов. А много води не могат да угасят любовта, дори да има недостиг на пари.

Нека човекът, който е гледал на парите като на средство за контрол, да помисли върху думите от Матей 20:25-28. Учениците били ядосани, защото се притеснявали кой от тях ще бъде най-великият. Опитвали се така да подредят нещата, че да изпреварят другите. Но Исус познавал сърцата им и искал да им каже нещо. „Но Исус ги повика и рече: Вие знаете, че управителите на народите господаруват над тях и големците им властват над тях. Но между вас не ще бъде така; но който иска да стане големец между вас, ще ви бъде служител и който иска да бъде първи между вас, ще ви бъде слуга. Също както и Човешкият Син не дойде да Му служат, но да служи и да даде живота Си откуп за мнозина.“

Християнинът няма нужда да контролира останалите, защото както казва Исус той е по-заинтересован да служи, отколкото да му служат.

И така, ако не използвам парите си за контрол, ако не използвам парите си, за да си купя любов, ако не използвам парите си, за да получа свобода или за да се подсигурия, тогава мога да ги използвам в служба на другите.

Исус е великият Пример в това отношение. „Защото знаете благодатта на нашия Господ Исус Христос, че богат като бе, за вас стана сиромаш, за да се обогатите вие чрез Неговата сиромашия“ (2Коринтяни 8:9). Исус, най-богатият във вселената, притежаващ добитък по хилядите хълмове, както и огромните минни залежи, на Когото се покланят всички ангели и непаднали светове, остави всичко и стана беден. Колко беден? Толкова, че нямаше къде глава да подслони. Толкова беден, че се роди в обор. Спа с учениците Си на открито и бе погребан във взет назаем гроб. Той стана най-бедният от бедните, за да можем ние да се богатим чрез Неговата бедност. Когато станем участници в Неговия Дух, не само с радост ще използваме парите и средствата си да му служим, но и ще го правим, подтиквани от правилни мотиви.

Възможно е да донасяме нашия десятък и дарения на Бога и дори да Му служим, водени от егоистични мотиви, нали? Например, ако използвам парите си за сигурност, но разбера теорията на християнското настояничество, може да донасям своя десятък и дарения в църквата като застраховка. Ако плащам десятъка си, тогава скакалците ще спрат до моята ограда, нали? Те могат да унищожат реколтата на

съседите, но няма да се докоснат до моята!

Ето защо толкова ми харесва историята за човека, който бил верен в десетъка и даренията си. Той стигнал дори още по-далеч от това посветил земята и всичките си притежания на Господа. И съседите му разбрали.

Дошли скакалците и изiali реколтата на съседа му, след това се прехвърлили през оградата и унищожили и неговата.

Съседите дошли и започнали да му се присмиват:

Сега какво ще кажеш?

Човекът говорил:

Ако Господ иска да пасе Своите скакалци на Своята ливада, това си е Негова работа. Въпреки това обаче ще продължа да Го обичам и да Му се доверявам.

Ако давам подаръците си на Господа предимно за да си осигуря безопасност, ще бъда жестоко разочарован, ако нещата не се сбъднат според очакванията ми.

Ако мотивите ми са егоистични и гледам на парите като на средство за свобода, тогава мога да донасям на Господа десетъка и даренията си, за да си купя свобода. Ако дам на Бога моите 10 процента, тогава си мисля, че съм свободен да използвам останалите 90 процента както си искам. Но истината е, че Той притежава колко? Всичко! Всичко, което имаме и сме, принадлежи на Него.

Ако гледам на парите като на средство за купуване на любов, може да донасям десетъка и даренията си, за да изпитам и да купя Божията любов. Има една библейска история за човек, който се опитал да направи точно това. Симон искал да купи Божията сила с пари, но Петър му казал: „Парите ти с тебе заедно да погинат, защото си помислил да придобиеш Божия дар с пари“ (Деяния 8:20). Какъв е Божият дар? Неговата любов. „Бог толкова възлюби света, че даде...“ Нищо чудно, че Петър казал на този окаян човек: „Ти нямаш нито участие, нито дял в тая работа, защото сърцето ти не е право пред Бога. Затуй покай се от това твое нечестие и моли се Господу дано ти се прости тая помисъл на сърцето ти, понеже виждам, че си в горчива жлъчка и си вързан в неправда“ (стихове 21-23).

Нищо не можем да направим, за да заслужим Божиите дарове. Човекът, който се опитва да купи Божията любов или сила, или спа-

сение, или който и да е друг Негов дар, е в жлъчта на горчивината и в робството на беззаконието.

Най-накрая имате човек, който иска да използва парите си като сила дори когато става въпрос за десятъка и даренията. Такива хора се хващат за Божия картбланш в Малахия 3 глава където Той казва: „Изпитайте Ме!“ Такива хора дават десятък и дарения, за да задължат Бога да им отвори небесните отвори и да излее над тях изобилни благословения. Но Бог няма да позволи да Го поставим натясно. Вярно е, че обещанието в Малахия 3 глава не зависи от правилните ни мотиви. Но целта Му за всяко Негово дете все още е да достигне до правилните мотиви и да се стреми към напредъка на Неговото дело, като използва средствата си за служене.

Ето я отново петата алтернатива. Парите са предназначени за служене. „Така казва Господ: Мъдрият да не се хвали с мъдростта си, силният да не се хвали със силата си и богатият да не се хвали с богатството си. Но който се хвали, нека се хвали с това, гдето разбира и познава Мене, че съм Господ, Който извършвам милост, правосъдие и правда на земята“ (Еремия 9:23, 24). Точно това е единственото нещо, в което се крие цялата ви сигурност, свобода и любов в личната ви връзка с Исус Христос.

Парите сами по себе си нямат по-голяма стойност от пясъка с изключение на това, че служат за удовлетворяване на житейските нужди, за благословение на другите и за напредъка на Христовото дело.

Разказва се историята за едно семейство, което трябвало да пренесе хиляди долари в брой с някакъв самолет от отдалечена местност до банката в града. Тъй като очаквали, че полетът ще трае само няколко часа, те тръгнали на път със стотиците хиляди долари в метални кутии под седалките на самолета. Но попаднали в лоши метеорологични условия и били принудени да направят аварийно кацане в пустоща. Въпеки че носели много пари, те установили нещо много важно: независимо колко пари имате, не можете да ги изядете, не можете да ги използвате за медицинска помощ, с тях не можете да се стоплите, не можете да спите върху тях и не можете да се измъкнете с тях. Те установили истината, че сами по себе си парите нямат никаква стойност те не са по-ценни от пясъка.

Нищо чудно, че Писанието е толкова категорично в апела на Исус: „Недейте си събира съкровища на земята, гдето молец и ръжда

ги изяжда и гдето крадци подкопават и крадат. Но събирайте си съкровища на небето, гдето молец и ръжда не ги изяжда и гдето крадци не подкопават, нито крадат. Защото гдето е съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти“ (Матей 6:19-21).

Когато става въпрос за парите, ако не споделяме Божиите приоритети, ще настъпи срыв в общуването ни с Бога. Това се случи и с богатия младеж, както е записано в Матей 19 глава. Когато разбра как Бог гледа на парите, той си тръгна натъжен, защото интересът му към неговите притежания бе по-голям от интереса му към небесното царство.

Може да нямате сребро и злато, но може да сте богати с интелигентност, таланти, приятна външност или твърдост на характера. Каквито и да са богатствата ви, ако разчитате на тях, вместо на Бога, ще настъпи срыв в общуването и във връзката ви с Него. Където е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви.

Не ви ли се струва, че Исус представя нещата отзад-напред? Нима не би трябвало да каже: „Където е сърцето ти, там ще бъде и съкровището ти?“ Нека да проверим и този вариант като илюстрация. Когато фондовата борса се срине, кой се притеснява повече: човекът, който е инвестирал пари в нея, или този, който не е? Отговорът е очевиден, нали? По същия начин когато инвестираме нашите таланти и средства в Божията кауза, проявяваме жизнен интерес към Неговото дело, който не може да бъде споделен от хората, не направили подобна инвестиция.

Не събирайте съкровища на земята! Не разчитайте на земното съкровище, независимо какво е то! Ако разчитате на Бога и всичките ви съкровища са принесени пред нозете Му за служба от любов, Той ще притежава сърцето ви. Защото където е съкровището ви, там ще бъде и сърцето ви.

## Глава 3

# ДУХОВЕН СРЕЩУ РЕЛИГИОЗЕН

В продължение на дълги години поддържахме връзка с това семейство. Двете дъщери, които с жена ми бяхме отгледали като „кученца“, ни дойдоха на гости навръщане от университета. Сега те бяха високи почти 180 см и ни довериха, че през всичките години, докато са учили в гимназията и в колежа, нито веднъж не са имали любовна среща, а да не говорим за сериозна романтична връзка.

Те не бяха особено заинтересовани от възможността да останат сами до края на живота си, но никак не им беше лесно да си намерят подходящи партньори. Затова съпругата ми и аз се опитахме да ги убедим, че има и по-лоши неща от това, да не си женен. Но аргументите ни бяха евтини и не бяха нито впечатляващи, нито убедителни дори и в нашите очи.

Нашите приятелки си тръгнаха. Колкото и да е изненадващо, за период от една година и двете се омъжиха!

Първата сестра си намери съпруг, който изглеждаше специално подбран за нея. Той бе висок, симпатичен и членуваше в нейната църква. Изглеждаше много посветен на църквата, но малко след сватбата тя започна да забелязва, че посвещението му е само външно. Бракът не продължи дълго време и тя се оказа сама, чудейки се какъв е този Бог, Който позволи да ѝ се случи такова нещастие и да изпита разочарование.

Втората сестра се срещна с мъж, който като че ли обичаше Бога, но не беше от нейната църква. Тя преживя истинска вътрешна борба, опитвайки се да реши дали да се омъжи за него или не. Най-накрая взе решение и се ожениха. След година-две той се присъедини към нейната църква.

Има един библейски съвет по този въпроса във 2Коринтяни 6:14, 15: „Не се впрягайте заедно с невярващите; защото какво общо имат правдата и беззаконието или какво общение има светлината с тъмнината? И какво съгласие има Христос с Велиала? Или какво



съучастие има вярващият с невярващия?“ Дори светските брачни консултанти съветват да не се сключва брак с човек, който не споделя вашите религиозни вярвания и приоритети. Но понякога имаме съвсем повърхностно определение кой човек е вярващ и кой невярващ. Стигнахме до извода, че вярващ е всеки, който принадлежи на моята църква, а всеки друг следователно е невярващ. Но не е задължително да е така. Нещата не са толкова прости, колкото изглеждат.

Може да съществува огромна разлика между духовния и религиозния човек. Дори двама атеисти могат да намерят общ език, тъй като и двамата ще се чувстват комфортно в неверието си. И двама духовни могат да намерят хармония и единство. Но ако двама души от една и съща деноминация се оженят и единият от тях е духовен, а другият проявява само външен религиозен интерес, между тях ще има постоянни търкания и напрежение.

Размишлявахме за случая с двете сестри и с техните бракове и се чудехме за втората сестра и за щастливия ѝ брак. Една година втората сестра, съпругът ѝ и дъщеричката ѝ ни дойдоха на гости и аз имах възможността да я поразпитам.

Би ли го направила отново? Би ли се оженила за някой, който не е от твоята църква, стига той да обича Бога?

Без колебание тя отвърна:

Не, не бих го направила.

Бях изненадан. Не очаквах този отговор. Всъщност дори се опитах да я разубедея. Но тя настояваше. Каза:

Не, прекалено опасно е. Сравнявах забележките си с тези на своите приятелки. Поех голям риск, като отидох въпреки библейския съвет по въпроса. Щеше да е много по-добре, ако бях изчакала. Но Бог бе много добър към нас.

Значи принципът все пак остава. Когато двама души имат различни религиозни убеждения, дори ако и двамата обичат Бога, е възможно да настъпи срыв в общуването. Но ако съществува само доктринално единство, рискът е още по-голям.

Противно на това, което бихме желали да си мислим, религията е не само велик лечител, но и велик разделител. Изглежда иронично, но Този, Който е познат като Княз на мира, казва: „Не дойдох да поставя мир, а нож“ (Матей 10:34).

Във всяка църква има хора, които познават Бога, и други, които не Го познават. Във всяка деноминация има духовни хора и такива, които са само религиозни.

Един ден отидох да посетя някаква възрастна, над 80-годишна жена. Тя изглеждаше един от стълбовете на църквата и си помислих, че това ще е рутинно посещение. Към края на разговора я попитах:

Мога ли да направя нещо за теб като твой пастор?

Да каза тя. Моля ви, ще ми помогнете ли да се махна от тази религия? Действам машинално. Ходя на църква. Ходя на молитвен час. Не мога друго яче. Това е навик. Но я мразя. Ще дам всичко, само и само да се махна от тази религия.

И тя започна да ме умолява да ѝ помогна да се отърве от църквата, на която бях пастор! Е, аз побързах да я уверя, че това не влиза в служебните ми задължения. Тя беше изключителен пример за човек, който е жертва на религиозността, без изобщо някога да е разбирал какво означава да си духовен!

Религиозният човек често пъти е второ, трето или четвърто поколение църковен член. Той познава всички правила и ограничения, всички стандарти, всички доктрини на църквата. Действа машинално, но така здраво е асфалтирал пътя от дома си до църквата, че няма дори и пролука, където да падне семенцето на евангелието и да пусне корен.

Една жена ми каза:

„Преди много години родителите ми се присъединиха към църквата поради две причини. Първо, изпитвах огромна нужда, преживях новородение и имаха дълбока връзка с Бога. Второ, разбираха доктрините и вярванията на църквата и се присъединиха към хората, които споделяха същите убеждения.

Братята ми, сестрите ми и аз бяхме възпитани така, че разбирахме доктрините на тяхната религия и я приехме интелектуално. Но като че ли никога не успяхме да преживеем онази връзка с Бога, която родителите ни преживяха. Само преминавахме през формите и ритуалите, защото вярвахме, че това е „правилно“ в доктринално отношение.

Сега децата ни, въпреки познаването на доктрините, отхвърлиха всичко и нямат никаква връзка с Бога и с църквата.“

Може би една от най-съществените причини, поради които хората днес напускат организираната религия, е, че разбират само фактите, но сами никога не са преживели „*вярата* на бащите ни“. Човекът, който познава само законническата религия, който разбира как да бъде религиозен, но никога не е знаел какво означава да си духовен, установява, че в крайна сметка е много лесно да избяга дори от религиозната рутинност.

От друга страна духовният човек преживява постоянно развиваща се, значима връзка с Господ Исус. Духовното обръщане слага началото на това преживяване. Но духовният човек познава не само правилата и ограниченията, стандартите и доктрините, но и Господа. Исус е центърът и фокусната точка на живота му. Духовният човек не може сутрин, на излизане от дома си, да си помисли: „Леле, забравих да прочета утринното бдение!“ Целият фокус и приоритет в живота му е времето, прекарано с Бога, общуването с Него. Това е основата на християнския живот. За духовния човек нищо не може да съперничи на личния живот с Бога. Духовният човек обича да прекарва времето си там, където се говори за Бога, за вярата, за небето и за вечността.

За духовно необърнатия човек може да е много лесно да дискутира по религиозни теми и дори да използва тези дискусии като средство, за да отклони вниманието си от истинското състояние на сърцето си. Почти във всяка църква, институция или студентско градче има хора, изпитващи истинско удоволствие от обсъждането на интелектуалната страна на религията. Те дискутират теми от рода на: „Дали Бог наистина познава бъдещето?“, „Колко дълго продължава вечността?“ или „От какво са направени крилете на ангелите?“ Там има стимулиране на интелекта и възниква ентусиазирана дискусия, като един ум се бори с друг. Но името на Исус подозрително отсъства от тези дискусии.

Както може би знаете, има три вида общуване. Първо е общуването уста в уста – то не е това, за което си мислят младите хора! Общуването уста в уста са леките, повърхностни разговори, празните приказки.

Здрасти.

Как си?

Чудесно!

Ще се видим по-късно.

Празни приказки.

Вторият вид общуване е глава в глава. Това е интелектуалният обмен.

Какво мислиш за конфликта в Средния Изток?

Според теб кой ще спечели следващите избори?

Какво мислиш за проблема с безработицата?

Някои наричат това „мисловни пътешествия“. Можете да пътувате мислено и да обсъждате много и различни теми, в това число и религиозни.

Третият вид общуване е сърце в сърце. При него казвате не само това, което мислите, но и споделяте как се чувствате. Разказвате за духовните си цели и прозрения; говорите за Исус и какво е направил лично за вас. Много хора в християнската църква все още не са разбрали това общуване. Много домове не го познават. Общуването сърце в сърце се среща рядко. Но то представлява най-дълбоката форма на общуване.

Религиозните хора могат да се впуснат в доктринални дискусии на ниво глава в глава. Но само духовните хора могат да познаят значението на споделянето сърце в сърце, което е на разположение на всеки истински християнин.

По-голяма част от членовете на християнската църква са религиозни, а не духовни. Ето защо църквата на нашето време е наречена Лаодикия. *Лаодикия* означава „хладка“. За да бъде наречена хладка една църква, поне половината от членовете ѝ трябва да са такива. В противен случай църквата щеше да носи някакво друго име.

За Лаодикийската църква може да прочетете в Откровение 3 глава. Там са представени три групи хора, които ще съществуват точно преди Второто идване на Исус. Това са горещите, студените и хладките като хладките са преобладаващото мнозинство.

Обърнете внимание на стиховете от 14-ти надолу: „До ангела на Лаодикийската църква пиши: Това казва Амин, Верният и Истински Свидетел, Начинателят на всичко, което Бог е създал: Зная делата ти, че не си нито студен, нито топъл. Дано беше ти студен или топъл!“ Значи Бог предпочита дори студените пред хладките! „Така, понеже си хладък, нито топъл, нито студен, ще те повърна из устата Си.“ Тук Бог казва: „Повдига Ми се от хладките!“ Това са много силни думи, нали?

Но какво представлява хладкостта? За да направите хладка вода, трябва да отворите по равно и двете кранчета на чешмата и горещата, и студената вода? Обикновено горещата е вляво, а студената вдясно. Един ден, докато бях в чужбина, реших да се изкъпя, а там разположението на крановете беше точно обратното. Наложих ми се да изиграя много странен танц под душа, докато разбера кой кран за коя вода е! Но ако смесите равни количества гореща и студена вода, ще получите хладка. Това е основен урок по домашна икономика.

Когато нарича хората хладки, Бог очевидно няма предвид, че дясната им половина е студена, а лявата гореща. Това звучи странно. Но ако отворите Библията на Матей 23 гл., ще намерите описанието на хора, които представляват смес от горещо и студено външно са горещи, но вътрешно са студени.

Исус нарича тези хора „варосани гробници“ (Матей 23:27). Външно изглеждат добре, но отвътре са гнили. Вършат всички добри неща, но от погрешни мотиви. Те са хладки комбинация от студено и горещо. Често Лаодикийската църква е твърде гореща за делата, но студена за вярата, любовта и за Светия Дух. Това прави Лаодикия да бъде хладка.

Е, какво се случва с хладките хора (според Откровение 3 глава)? Когато Исус се завърне, няма да има хладка награда за хладките! Във всички описания на последното време се споменават само две групи хора. Те са наречени по по-различен начин: овци и кози, жито и плява, праведни и нечестиви, добри и лоши. Но има само две групи третата, средната група, е изчезнала. Хората от нея или са отишли в едната, или в другата посока. И това се случва днес. Това е едно от най-великите доказателства, че Христовото пришествие е наближило.

Много домове, църкви и институции си дават сметка, че макар в продължение на дълги години да сме имали единство, когато хладките хора са събирали топлина от хладките хора около тях, единството изчезва, когато те започнат да се определят на едната или на другата страна. Двама хладки хора могат да живеят в хармония в продължение на дълги години, но когато настъпи внезапна промяна и единият стане горещ, а другият студен, двамата вече са неподходящо впрегнати и тогава проблемите започват. Виждаме това да се случва навсякъде около нас и то ще се увеличава с приближаването на Христовото завръщане. Може би това е една от най-великите причини, поради които

християнската църква почти достигна процентното съотношение на разводите в света.

Какво да направите, ако изпаднете в такава ситуация? Предлагам ви един съвет от 1Коринтяни 7 глава. Там се казва вярващият да продължи да бъде женен, докато и освен ако невярващият реши да си тръгне. Именно невярващият често решава да си тръгне, защото невярващите се чувстват неудобно в присъствието на вярващите. Междувременно вие трябва на колена да молите за благодатта да поддържате личния си интегритет и доверието си в Бога.

Кое предизвиква промяната в хладките от тяхната „златна среда“, от „сedenето върху разделителната ограда“? Отворете на Откровение 3:18-21 и обърнете внимание на съвета на Верния Свидетел. „Съветвам те да купиш от Мене злато, пречистено с огън, за да се обогатиш, и бели дрехи, за да се облечеш, та да се не яви срамът на твоята голота, и колурий, за да помажеш очите си, та да виждаш. Ония, които любя, Аз ги избличавам и наказвам; затова бъде ревностен да се покаеш. Ето, стоя на вратата и хлопам. Ако чуе някой гласа Ми и отвори вратата, ще вляза при него и ще вечерям с него и той с Мене. На този, който победи, ще дам да седне с Мене на Моя престол, както и Аз победих и седнах с Отца Си на Неговия престол“.

Когато проучите символизма на библейските пророчества, ще откриете, че златото представлява вярата и любовта, белите дрехи са Христовата праведност, а колурият прозрението, дадено от Светия Дух. Когато хората се вслушат в съвета на Верния Свидетел, хладкото мнозинство ще изчезне. Хората ще са принудени да вземат решение чрез представянето на вестта за нуждата си от вяра, от любов, от Христовата праведност и от Светия Дух. Послушалите съвета стават горещи, докато тези, които откажат, стават студени. Приелите съвета отварят вратата пред Исус, Който е застанал пред нея и чука, за да Го пуснат вътре. Ден след ден те общуват с Него чрез Словото Му и чрез молитва. Приемат дисциплинарите Му мерки, без да изгубят доверието си в Неговата любов, защото Го познават лично. Гледайки Го, те се променят по Неговия образ, стават победители чрез сила отгоре, както Той победи чрез зависимостта Си от Своя Отец.

Когато вестта за Исус и Неговата праведност бъде издигната, хладките започват да се определят или на едната, или на другата стра-

на. Когато Исус проповядваше Своята вест за себепредаване, целият народ се раздели на две групи. Доволните от собствената си правда в края Го разпънаха на кръст, докато приелите Неговата праведност бяха готови да Го следват дори до смърт.

Апостол Павел проповядваше Христос, и то разпнат, и където и да отидеше, настъпваше или духовно съживление, или бунт. Никой не оставаше същият. И днес, когато се представя вестта за Исус и Неговата правда, никой не може да остане същият.

Бих искал да ви кажа, че знаете в каква посока сте тръгнали днес. Сигурно имате представа в каква посока са тръгнали брачният ви партньор и, може би, останалите членове от семейството ви. Великото разделение е започнало и всеки навсякъде в църквата и извън нея или започва да се интересува все повече и повече от Бога и от Христовото благовестие, или обратното. Това се случва в света, случва се и в църквата. Не след дълго всеки вече ще е взел своето решение, което ще определи вечната му съдба.

Какво сте решили в сърцето си? Вратата на благодатното време днес е все още отворена и нищо не може да ви попречи да приемете предложеното ви спасение освен упоритото ви сърце.

Няма ли да отворите вратата заради Този, Който стои и чука? Поканете Го да влезе и да общува с вас не само днес, но всеки ден, докато видите лицето Му!

## Глава 4

# ВСИЧКО ОСТАВА В СЕМЕЙСТВОТО

„Сега ще ти направя едно предложение. Искам да станеш моя съпруга. Но имам няколко условия. Първо, искам добре да разбереш, че обичам майка си повече от теб. Е, това е съвсем естествено, защото я познавам от по-дълго време.

Второ, ако настъпи криза и се нуждаем от взимане на някакво важно решение, аз, разбира се, ще се посъветвам с баща си, вместо с теб. Ти все още си толкова млада и неопитна, докато баща ми е по-възрастен и е много мъдър. Той отговаря за бизнеса, в който искам да се докажа. Затова нали ме разбираш как се чувствам?

Трето, ще запазя стаята си при родителите ми, защото смятам да прекарвам по-голямата част от времето си в дома им. Семейството ми е много сплотено и мисля, че трябва да запазя това единство, независимо от нашия брак. Моите девет братя и сестри означават много за мен и съм убеден, че няма да имаш нищо против, ако прекарвам по-голямата част от времето си с тях. Надявам се, че нямаш нищо против да оставаш сама.

Четвърто, да сме наясно и по въпроса за собствеността. Трябва да разбереш, че имам изключителни права. Ако приемеш предложението ми за женитба, ще подпишеш законни документи, че се отказваш от всякакви претенции към собствеността или парите ми. Трудно ми е да се сбогувам с парите си. Сигурен съм, че умно момиче като теб ще може да си намери работа, с която да се издържа.

О, да, още нещо. Не понасям болести, сълзи и мъка. Затова не очаквай след като се оженим да проявявам някаква симпатия или внимание към теб. Нуждая се от съня си и не искам да ме занимаваш с проблемите си. Носи кръста си и горе главата!

Но аз искам да си моя съпруга и като такава поемаш пълната отговорност за нашите деца, храната и всички домакински задължения, за да съм свободен да се посветя цялото си внимание на майка си, баща си, братята и сестрите си, притежанията и бизнеса си.



Ти си хубаво момиче и съм сигурен, че ще се споразумеем. Ще ми кажеш ли „да“? Ако се съгласиш да се оженим, ще попитам майка си дали мога да се ожения за теб. Ако има сватба, твоето семейство ще поеме всички разходи по нея.“ \*

Тази сатира е преувеличение за участието на роднините в семейството и потенциалната им възможност да причинят срыв в брачното общуване. Но в един не чак толкова ясен смисъл тя се е оказвала вярна в много случаи. Повечето от нас са запознати с факта, че роднините могат да причинят истински проблеми в брака – вицовете за роднините, особено за тъщите и свекървите, са безкайни.

В Матей 19:4, 5 Исус казва нещо специално: „А Той в отговор рече: Не сте ли чели, че Онзи, Който ги е направил, направил ги е отначало мъжко и женско и е казал: Затова ще остави човек баща си и майка си и ще се привърже към жена си, и двамата ще бъдат една плът?“ В този ден на равни права и отговорности нека перефразираме стиха: „Затова ще остави жената баща си и майка си“. А можем и да добавим: „Затова баща им и майка им ще ги оставят да си тръгнат!“ И това трябва да се добави, нали?

Две са ключовите думи: *остави* и *привърже*. За да се осъществи второто, първото е от особено значение. Ако искате библейски съвет по въпроса, ето ви го! Ако искате да последвате библейския съвет, ще се наложи много силно да опънете струните. Какъв късмет имат младите хора, чиито родители са готови за това. Защото има и родители, които не са готови.

Старейшината на една църква бе ерген на над четиридесет години. Майка му изпитваше толкова остра нужда от него, че той не беше свободен да се ожени. Тя толкова се нуждеше от него, че се превърна в инвалид, само и само да го задържи при себе си. Тя бе прикована на легло и, разбира се, той трябваше да остане неженен и да живее в дома ѝ, за да се грижи за нея.

Една вечер неколцина църковни членове неочаквано се отбили в дома им. Вратата била съвсем леко отворена. Когато почукали на вратата, през процепа видели майката да *тича* през стаята, за да се мушне в болничното си легло!

---

\* Автор: Артър Л. Бийц.

Е, разбира се, това е съвсем паталогичен случай, но има много други, също толкова опасни видоизменени варианти. Библейският съвет остава валиден: За да се следва Божият план в брака и при сформирането на нов дом, трябва да напуснете баща си и майка си и да се привържете към брачния си партньор.

Какво означава да напуснете баща си и майка си? Това не означава, че вече не трябва да уважавате родителите си, защото петата Божия заповед изисква да ги почитаме. Затова ако смятате да спрете да почитате и уважавате родителите си, ще нарушите една от заповедите. Не спирате да обичате родителите си, когато се ожените. Но има едно нещо, което изоставяте: зависимостта си от баща си и майка си. Това е най-същественото нещо, което трябва да напуснете.

Бракът е за порасналите. Ако не сте готови да напуснете зависимостта си от своите родители била тя емоционална, финансова или каквато и да е друга, тогава не сте достатъчно зрели, за да встъпвате в брак.

Щастливо е семейството, което не е финансово зависимо от родителите си, въпреки че понякога може да ви се наложи да се съобщавате с това, докато завършите училище например, освен ако не искате да ядете само сандвичи с фъстъчено масло. Но в някои случаи могат да възникнат проблеми, породени от финансовата обвързаност. Все пак библейското наставление е ясно. Ако двама млади установят, че проблемите им с роднините ще са повече от обичайните, най-доброто, което могат да направят, е да се преместят на другия край на страната през първите няколко години, докато тръгнат по своя път. След това близостта на роднините може да се вмести в бъдещия им съвместен живот.

Емоционалната зависимост е дори още по-осакатяваща от финансовата и тя може да се прояви по най-различни начини. Може би родителят си мисли: „Никой не е достоен за дъщеря ми!“ Може да се появи и някой чаровен принц, но дори и това няма да ги впечатли. Този вид мислене може да рфлектира и върху взаимоотношението с новия брачен партньор. Той не беше достоен за нея, все още не е достоен и никога няма да бъде!

Съществува и проблем с прекалената привързаност. Той често се проявява в дома на самотния родител или в дома, където бракът на родителите не е бил щастлив. Родителят е заменил връзката, ко-

ято му е липсвала в брака, с тази със сина или дъщеря си и настъпва истински стрес, когато дойде време да се напусне баща си или майка си. Изведнъж родителят се измества и той ще се бори с всички сили и средства, за да го предотврати.

Някои млади хора, изправени пред проблема с доминиращия родител, никога не са се научили сами да взимат решения. Тази осакатяваща зависимост продължава и в брака и започват сериозните конфликти. Тържествен е фактът, че когато сключвате брак, не само обещаваме да обичате този, за когото се жените, но обещаваме да обичате и хората, които той обича. Възможно е да възникнат личностни конфликти, когато доминиращият родител продължи да се опитва да налага мнението си дори по време на брака на своето дете.

Наистина всеки има своя индивидуалност и различен път и е неизбежно да сме по-близки с едни хора, отколкото с други. Когато си помислите за трудностите, които двама могат да преживеят в старанието си да свържат индивидуалностите си и да хармонизират различията си, няма нищо чудно, че проблемът се усложнява, като прибавите и различните темпераменти на една-две дузини роднини!

И отново трябва да подчертаем, че в началните години на брака географското разстояние понякога е най-доброто решение. То ще даде на младото семейство време и уединение, за да устрои живота си без чужда намеса. Но каквито и стъпки да е необходимо да се предприемат, важен е основният библейски принцип: да напуснем баща си и майка си

Като че ли в брака има два върхови момента, когато проблемите с роднините са най-критични. Първият, както вече отбелязахме, настъпва с ранните години на настройване. Вторият етап на настройване идва по-късно в живота, когато родителите вече са възрастни и зависими.

С увеличаване на възрастта трябва да се отнасяме с все по-голямо разбиране към хората? Всеки има своя специфична черта. Нашите приятели и семействата ни знаят кои са те. Ако сте особено подреден, приятелите ви го знаят. Ако сте склонни към хипохондрия, семейството ви го е забелязало. Ако умът ви обича да блуждае муден сте, голям инат сте, или сте приказлив, или щедър това не е останало в тайна! Колкото по-възрастни ставате, толкова по-ясно ще бъдат изразени във вас тези черти. Нещо ново и интересно у някой 40-годишен може да

е точно това, което ще го убие на 90, защото сме склонни да ставаме все повече такива, каквито сме, отколкото каквито сме били.

Когато наближат късните години на взаимоотношенията ни с нашите родители и роднини, е много важно да помним по-добрите дни. Споменът за това, което е ставало преди, може много да ни помогне да се справим с днешните разочарования. Ще дойде време, когато ще желаем и към нас да се проявява подобна любезност.

Много полезно е да се стараем да гледаме на връзката с роднините ни като на приятелство, независимо дали това става по-късно в живота, когато родителите ни са остарели и ролите са се обърнали, или е в началото на брака, когато децата основават своя дом. Когато имате приятели, може да се обърнете към тях за съвет и те могат да ви предложат ценни решения. Но никой няма право да настоява да приемете съвета му.

Баща ми обича да дава съвети! Колко освежително бе да се върна у дома след сватбата и да мога за първи път в живота си да преценя дали да приема съвета му или не включително и в областта на храненето!

Съжалявам, татко, но вече не ми се налага да ям спанак! Вече съм женен. Голям съм. Не, благодаря, вече не искам!

Родители, ако можете да се въздържате, не давайте съвети, докато не ви ги поискат! Но, деца, не забравяйте да искате съвети! Може и да се нуждаете от тях. Всеки глупак може да се поучи от грешките си. Но само мъдрият човек може да се учи от преживяванията на другите.



А сега да се пренастроим и да обърнем внимание на факторите, които ни предлагат духовни прозрения във връзка с брака ни с Христос.

Малко по-рано обърнахме внимание на странните думи на Исус в Матей 10:34: „Да не мислите, че дойдох да поставя мир на земята; не дойдох да поставя мир, а нож“. На кого говори Той? На семействата? На роднините? Нека продължим: „Защото дойдох да настроя човек против баща му, дъщеря против майка ѝ и снаха против свекърва ѝ. И неприязни на човека ще бъдат домашните му. Който люби баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене; и който люби син или

дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене“ (стихове 35-37).

Тези думи ни шокират! Исус отправя силни изисквания по отношение на посвещението. За нас никой не трябва да е по-важен от Исус. Никой дори баща, майка, син или дъщеря. Матей 19:29 добавя: „И всеки, който е оставил къщи или братя, или сестри, или баща, или майка, или жена, или чеда, или ниви заради Моето име, ще получи стократно и ще наследи вечен живот“.

За християнина връзката с Христос има предимство пред всички останали взаимоотношения. На Божиите изисквания трябва да се определа първото място дори ако това означава разделение в дома.

По времето на Чаутанга баща ми и чичо ми бяха евангелизатори в дърводобивен район и докато аз седях всред дървените трици и правех самолетчета, ги чувах да си говорят за истината. Много пъти някой човек се убеждаваше в истината и искаше да се посвети на Христос, но малко след това започваше вътрешната борба. Съпугата казваше:

Разбирам какво казвате. Знам, че това е от Библията и че е вярно. Но не мога да го приема, защото мъжът ми не се интересува. По-скоро бих предпочела да не съм в небето, ако мъжът ми не е там.

На пръв поглед това е много прибързано решение? Колко неселюбиво е да се откажеш от вечния живот, за да запазиш мира в семейството си и да останеш с хората, които обичаш!

Но все още си спомням какъв отговор бе даден там, в дърводобивния район, където баща ми и чичо ми отговаряха на трудните въпроси. Те представяха картината на последното време, след настъпването на съда, когато отреклите се от Христос са хвърлени в огненото езеро, приготвено за Сатана и за ангелите му. Там е и мъжът, отказал да приеме истината на Божието слово и с него е жена му която също е отказала да я приеме, защото той е отказал. Тя го е обичала прекалено много и не е могла да отиде в небето без него.

Застанали заедно там, в огъня, той се обръща към жена си и казва:

Знаеш ли, скъпа, наистина съм ти много благодарен, че дойде тук с мен.

После той я прегръща и я притиска до себе си, защото тя толкова го е обичала, че е отишла заради него в огненото езеро.

Но това е нелепо, нали? Той би проклинал деня, в който тя е обърнала гръб на Христос. Може би ако тя бе взела друго решение,

по-късно той щеше да я последва.

Наскоро се отбих в дома на родителите си и баща ми, сега на около 80 години, ме посрещна с думите:

Сине, много мислих и реших, че искам да бъда в небето заради Исус, независимо дали някой от семейството ми е там, или не.

Това бе удивително изказване от страна на баща ми, който винаги е бил фанатик, когато е ставало въпрос за синовете му. Не мога да ви опиша в колко неудобни ситуации сме изпадали с брат ми от коментарите на баща ми, който си мислеше, че слънцето свети само за синовете му. А сега той твърдеше:

Искам да съм в небето заради Исус, независимо дали някой друг от семейството ми ще е там!

Как татко може да каже подобно нещо? И все пак разбих думите му. Той още веднъж е прочел апела на Исус и е приел поканата да постави Бог на първо място в живота си, пред всичко останало. „Който люби баща или майка, син или дъщеря повече от Мене, не е достоен за Мене!“ Обичам ли Исус толкова силно? Искам да Го обичам! Искам да угодя на баща си и също да бъда там!

В края само този, който поставя Исус на първо място в живота си, на практика ще поставя и семейството и роднините си на първо място, като им оставя пример за любов и посвещение.

Исус иска да се ожени. А вие? Готови ли сте да приемете предложението Му? Или пишете свое собствено? Казвате ли Му:

„Моля Те да бъдеш мой Бог. Но имам няколко определени условия. Първо, нека се разберем: влюбен съм в себе си повече, отколкото в Теб. За мен семейството и приятелите ми са по-важни. Това е съвсем понятно, като се има предвид, че ги познавам по-отдавна, отколкото познавам Теб.

Второ, ако настъпи криза и се наложи да взема сериозно решение, разбира се, че ще обърна внимание на собствените си желания, вместо на Твоите. Някои от идеите Ти ми се струват странни и ако искам да се наложа в бизнеса, с който се занимавам, не мога да се съобразявам с Твоите изисквания. Сигурен съм, че разбираш как се чувствам.

Трето, запазвам правото си на собствено време. Аз съм много зает човек и от мен не може да се очаква ден след ден да общувам с Теб. Колкото и време да ми остане от бизнеса, трябва да го прекарам

предимно с приятелите и семейството си.

Четвърто, да се разберем и за собствеността. Трябва да осъзнаеш, че имам някои изключителни права. Много ми е трудно да се сбогувам с парите си. Ти притежаваш добитък по хилядите хълмове, както и огромни залежи от полезни изкопаеми. Затова не виждам причина да претендираш за парите и притежанията ми.

О, да, още нещо. Не мога да понасям болести, сълзи или мъка. Затова, моля Те, не очаквай да ставам съучастник в страданията Ти. Нямам никакво желание да служа на другите. Носи кръста Си и не ме занимавай с това.

Все пак, обаче, искам да бъдеш мой Бог. И като такъв поемаш пълната отговорност да ми осигуриш спасение, да ме обсипеш с благословения и да отговаряш на молитвите ми. Това ще ме направи свободен да посветя цялото си внимание на себе си, на семейството и приятелите си, на притежанията и бизнеса си.

При гореспоменатите условия, смятам, че ще е добре да си мой Бог. Сигурен съм, че добре ще си прекараме времето може би в събота, ако, разбира се, не съм прекалено уморен. Ще кажеш ли „да“? Ако Си съгласен, моля Те, веднага започвай строежа на небесния ми дом. Започни подготовката и за сватбената Си вечеря. Смятам да съм там, ако не съм прекалено зает.“

## Глава 5

# ГОСПОД ДА БЛАГОСЛОВИ ДЕЦАТА

Баща ми беше възпитан от старата школа. Там, откъдето е дошъл от Норвегия, не са щадели пръчката. Когато бях малък, той използваше за наказание нещо леко – вестник или малка пръчка. Един ден, след като ме наби по този начин, аз отидох при майка ми в кухнята и казах, ухилен до уши:

Изобщо не ме заболя!

Това беше най-голямата грешка в живота ми!

Тя предаде думите на баща ми и следващият път той направи всичко възможно, за да поправи грешката си! Тогава използва маркуча от автомобилната помпа. Имаше случаи, при които признавах това публично и след това получавахме дузина писма или телефонни обаждания, обвиняващи баща ми в насилие над деца! Но въпреки че инструментът на наказанието, който той избираше, ми причиняваше достатъчно болка, той никога не ме нараняваше. Имаше нещо, което знаех винаги, независимо от полагащото ми се наказание. Винаги знаех, че баща ми ме обича. Любовта му винаги беше по-голяма от наказанието ми.

Темата за децата и за отношението ни към тях е една от осемте големи теми, които могат да доведат до срыв общуването в брака. Ако двама влюбени се оженят и след това установят, че единият обича децата и иска да напълни къщата си с тях, а другият закачва на стената мотото: „Човек, който мрази децата и кучетата, не е чак толкова лош!“, неизбежно ще имат проблеми. Не са си подготвили домашното!

След това възниква и въпросът кога да се сложи началото на семейството. Дали веднага след сватбата или да поизчакат малко? Някои млади хора са били пред раздяла именно защото не са могли да се разберат по този въпрос.

Разбира се, трябва да се вземе предвид и решението колко деца да имате и дали да имате момчета или момичета!

Но най-големият въпрос по отношение на децата, който изплува



на повърхността, е как да ги възпитаваме, след като вече са дошли на този свят? Най-често разногласията настъпват във връзка с наказанията. Тя е израстнала с шепа бонбонки М&М, а той е бил наказван с пръчката. Родителите ѝ са чели трудовете на д-р Спок, а неговите на д-р Джеймс Добсън. И сега трябва да решат кой метод да използват при възпитанието на собствените си деца.

Даден ни е добър съвет в Колосяни 3:20, 21: „Деца, покорявайте се на родителите си във всичко, защото това е угодно на Господа. Бащи, не дразнете децата си, за да не се обезсърчават.“ Отговорността за покорството е не само на децата. Тя е и на бащата. Целта е покорност без обезсърчение. Някак си не е честно, че не ни дават по един комплект деца да се упражняваме на тях, преди да дойдат истинските! Възможно е бащите да дразнят децата си и след това да ги наказват за гнева, който самите те са предизвикали. Това е обезсърчително! Но как могат да знаят бащите и майките, след като самите те са били подлагани на погрешни или прекалено много наказания? Как да избегнат обезсърчаването на децата си?

Един брачен консултант е казал: „Повечето грешки, които децата допускат, изобщо не трябва да се забелязват да не говорим, че не трябва да се коригират!“ Ако ги забележите, би трябвало да се очаква, че ще се постараете да ги коригирате. Затова изобщо не ги забелязвайте! Ако подрастващото дете е така погълнато от провалите и грешките си, че те обладаят вниманието му, то ще развие емоционални проблеми.

Класическият отговор на въпроса колко наказания могат да се налагат на детето, е бил даден от експерт по брачните въпроси: „Няма ограничения за налагането на наказания, които някой може да поеме, стига да знае, че все още е обичан и приет.“

Това означава, че ако всичко, което правя, е да гледам намръщено към детето си в другия край на стаята и то да се чувства отхвърлено, то аз съм отишъл прекалено далече. Но дори да последвам примера на баща си в налагането на наказания, всичко е наред, стига детето ми да знае, че го обичам и приемам.

Никога не съм се съмнявал, че съм обичан и приеман. Откъде знам ли? Баща ми ни отделяше качествено време. Бяхме нарекли събота вечер „отворената вечер“. Нямаше значение кой се намира в града. Президентът на Съединените щати? Забрави го! Забрави за заседанията, църковните съвети и ангажиментите! Когато настъпваше

събота вечер, баща ми беше на пода, палуваше с нас играеше си на „конче“, на „физкултурен салон“. Прекарвахме си чудесно!

Когато си лягахме, той идваше в стаята ни, за да разтрие гръбчетата ни. До ден-дневен обичам да ми правят масаж на гърба. Когато отивам да посетя родителите си в дома им, първото нещо, което правя, е да легна на пода в дневната и баща ми да разтрива гърба ми.

Баща ми сядаше до пианото, свиреше най-различни акорди (само акорди) и пееше:

Мъничко юначе, хубаво наглед,  
Никой го не знае, но е тъй напет!  
Със сините очички гледа към кутрето.  
Ще ти се да мислиш туй ще е небето!

Не може да преживеете детството си с такава любов и да не разберете, че сте приети. И в тази атмосфера на любов и приемане каквото и наказание да е необходимо, то е съвсем уместно.

Колеж направил проучване на успеха или липсата на успех в семействата. Трябвало да установи наказателните методи, използвани от стотици семейства. Установил, че има три подхода към наказанието. Първо наказание с любов, второ наказание без любов и трето пълна свобода.

Заклученията били поразителни. Разбира се, може да очаквате, че по отношение на успешните резултати наказанието с любов е на първо място в списъка. Но на второ място била свободата. На последно място било наказанието без любов. Заклучението било, че ако не можете да наложите наказание с любов, по-добре е изобщо да не наказвате!

Наказанията са необходими и важни в рамките на любовта и приемането, за да можем да възпитаваме детето „в подходящия за него път“. Но първият проблем при правилното възпитание на децата е да сме „правилният вид“ родители. Раждането на дете ви прави родител точно толкова, колкото преспиването в гараж ви прави лека кола! Възможно е бащата и майката да се постараят да играят ролята на родители, но рано или късно това ще се окаже недостатъчно. Какво прави бащата истински баща и майката истинска майка? Несебелюбивата любов. Ще ми позволите ли да ви напомня, че истинската любов е плод на

Духа; тя никога не е плод на съответната личност. Никой не може сам да я придобие или да я породи. Само чрез Божията благодат някой, в това число и родителите, може да престане да бъде егоцентричен. Ако майките и бащите искат да опознаят тази неегоистична любов, тогава Бог трябва да бъде център на живота им.

Всички се раждаме в неизгодното положение да сме отделени от Бога. Раждаме се грешни. Дори родителите, преживели новороденото и познали нещо от неегоистичната любов на Христос в собствените си сърца, трябва да се справят с деца, родени в грях така, както са се родили и самите те.

Егоцентричните хора не обичат да бъдат наказвани. Но трябва да бъдат наказвани, за да предпазим света или дома от анархия и хаос. Покорността и дисциплината са от важно значение за щастието на обществото.

Като начало може би ще е необходимо да се наказва със сила. Целта на наказанието със сила е скоро да бъде заменено от наказание с любов. В света няма по-голяма дисциплина от тази, която се налага с любов, и в сравнение с нея силата не представлява нищо.

Сега нека разгледаме различните възрастови групи при децата и някои специфични предложения за наказания на всеки етап от израстването.

Тези, които са определили възрастовите групи, са нарекли възрастта от 1 до 12 години: „Исус обича! Мен Той обича! Той ме нарича Свое агънце!“ Това е прекрасна възраст с прекрасни хора. Тяхната простичка детска зависимост е използвана от Исус като пример за доверието, което всички би трябвало да проявяваме към Него.

От 13 до 16 години е възрастта „Кой съм аз?“ време, през което младият човек открива себе си, когато пожелава да стане независим.

Веднъж бях поканен на специален уикенд в Скалистите планини с група тийнейджъри. Помолих ги да сложат етикет на собствената си възраст. Те казаха: „Ничия земя“. Ако аз ги бях нарекъл по този начин, сигурно щяха да ме хвърлят от скалата. Но след като сами го бяха казали за себе си, тогава може. „Ничия земя.“ Прекалено големи за игри и прекалено млади за работа. Нито дете, нито възрастен. Чудят се накъде да поемат. Трудна възраст.

Едно по-нататъшно разпределение, което мнозина считат за смислено, започва с възрастта от 1 до 3 години „възрастта на отношенията“. През първите три години от живота на детето се развиват отношенията му. И точно те ще повлияят на останалата част от живота му.

След това се казва, че от 4 до 12 години се оформя „възрастта на паметта“. Това е време, през което се програмира „компютърът“, въвеждат се „данните“. Сформираните отношения оказват голямо влияние върху възприемането на данните. Това е една от причините, поради които християнското възпитание е толкова важно да може информацията, която ще се „вкара“ в главата на детето, да идва от християнска гледна точка.

Възрастта от 13 до 16 години е наречена „възраст на решенията“. Младежите сами започват да взимат решения какво ще правят с живота си и какво да бъде отношението им към Бога. Това става въз основа на вече получената информация и вече формираните отношения през по-ранните години.

Най-накрая, от 17 до 21 години и по-нататък, е „подготвителната“ възраст. През този период се прави специфична подготовка за осъществяване на решенията и изборите, базирани на получените данни и информация и първоначално формираното отношение към живота.

Родителите често изпадат в паника във възрастта на решенията и подготовката. Възможно е да са пренебрегнали задълженията си като родители и сега да започват да жънат резултатите от това. И все пак сам Бог, Когото считам по-скоро за мъдър и добре осведомен Родител, изгуби една трета от децата Си. Той пое огромен риск, като ни даде правото на свободния избор и затова е много тържествен фактът, че когато на децата им е дадено правото да избират, някои от тях ще спечелите, а други ще изгубите. Дори да сте перфектен родител, няма гаранция, че ще спечелите битката на живота с децата си. Но колко често издигаме отчаян взор към небето за помощ да се опитаме и да постъпим правилно и да дадем на децата си всяко възможно предимство при вземането на решения, които им е било отредено да вземат.

Може би ще е добре да се спрем и на някои принципи на дисциплината, до които съм достигнал от собственото си проучване и от собствените си грешки. Въпреки че изброяването на правилата не отнема много време, следването им никак не е лесно. За да могат изморените родители ден след ден да прилагат правилните принципи, им е необхо-

дима цялата Божия благодат, която могат да получат.

Както вече посочихме, от наказанието няма смисъл, ако то не е наложено в атмосфера на любов и приемане.

Участниците в наказанието трябва да са в съгласие помежду си. Родителите трябва да прекарат известно време в обсъждане на методите за възпитание, за да са съгласни по отношение на използваното наказание. Ако не са на едно мнение, в резултат ще се получи само объркване.

Правилата трябва да са малко, да са ясни, разумни и практични. В противен случай са безполезни.

*Последователност.* Един брачен консултант е казал: „Има три правила за дисциплиниране на децата: последователност, последователност и последователност!“ Това е много важно. Ако правилата на дома се налагат днес, но не и утре, нервите на децата ще се „изострят“ и те ще се объркат. Ако правилата се отнасят до Сюзи, но не и до Джон, ще има проблеми.

Ако кажа: „Сериозно ти говоря“, вече съм изгубил битката. Ако кажа: „Този път наистина ти говоря сериозно“, загубата ми е значителна! Родителят, който крещи от другата стая: „Това е последният път, в който казвам: „Това е последният път!““, той обявява на всеослушание провала си.

Президент на колеж веднъж ми каза: „Чувството за сигурност на детето е правопрпорционално на предсказуемостта на родителите му“.

За детето, което знае какво да очаква, наказанието има определен смисъл.

*Дисциплината трябва да бъде незабавна.* Ако детето трябва да изчака, докато баща му се прибере вкъщи, целият въпрос може да се „замъгли“, дори да се забрави. Но голяма грешка е родителят да наказва детето, докато още е ядосан. Ако той не може да се контролира, може да е необходимо да се усамоти за малко и да се свърже с Бога, за да наложи наказанието спокойно и да не дразни детето си с гнева, който е в собственото му сърце.

*Научете децата на истинския смисъл на самодисциплината.* Ако единствената дисциплината на децата е под формата на надвесилия се над тях родител, който ги принуждава да са покорни, какво ще стане,

когато ограниченията се премахнат? Децата ще бъдат като кораби без котва. Трябва да бъдат научени на самодисциплина колкото се може по-рано.

Но това създава определен проблем. Някои хора имат силна воля, а други не. Гръбнакът на някои е като хрущял на акула, а на други като на мокри спагети. Някои може просто да не са в състояние да се принудят да се подчиняват. И точно тук трябва да разберем, че по-добрият термин за самодисциплина е Божия дисциплина. Дори и най-слабото дете може да се научи да се предава на Бога и да бъде под контрола Му. Контролирането от Бога е единствената истинска самодисциплина, която някой от нас може да преживее.

Физическото наказание трябва да е най-крайната мярка! Както вече споменахме, някои от нас са израстнали в разбирането си на тази най-крайна мярка! Но физическото наказание е библейско. „Който щадя тоягата си, мрази сина си, а който го обича, наказва го навреме“ (Притчи 13:24). Навреме! Не знам за колко пъти се отнася за съвет, но ми се струва, че съм ги преживял всичките! „Наказвай сина си, докато има надежда, и да го не щадя душата ти поради викането му“ (Притчи 19:18). Съжалявам, д-р Спок! „Безумието е вързано в сърцето на детето, но тоягата на наказанието ще го изгони от него“ (Притчи 22:15). „Да не ти се свиди да наказваш детето, защото ако и да го биеш с пръчка, то няма да умре“ (Притчи 23:13).

При всичките мнения за и против насилието над децата библейските наставления за използването на пръчката едва ли не изглеждат не на място. Вярно е, че днес се шири насилието над децата. Статистиките показват, че по всяка вероятност всяко второ дете преживява физическо или морално насилие през даден период от детството си. Това са фактите. Живеем в тъжен свят. И всички разговори за пръчката и за въздържането от употребата ѝ не трябва да се разбират погрешно. Децата могат да бъдат насилвани от родителя, който никога не използва пръчката, но ги пренебрегва, игнорира или отхвърля.

Така че когато взимате решение за формата на наказанието, не забравяйте, че физическото наказание винаги трябва да се използва като последна мярка. То е предназначено да донесе неудобство, но не и нараняване. Всяко наказание, в резултат на което трябва да се потърси медицинска помощ за детето, очевидно е отишло твърде далеч независимо какви са причините за него. Ако сте стигнали до

крайната мярка и боят не е постигнал целта си, време е да потърсите външна помощ.

Но преди да продължим, трябва да прибавим още едно правило за дисциплиниране на тийнейджърите. Внимавайте откъде духа вятърът! Не изпадайте в стрес! Това е единственото правило, което ми даваха родители, научили се от успеха си, и от родители, поучили се от грешките си. Не изпадайте в потрес! Когато вашият тийнейджър дойде при вас и ви каже, че смята да направи нещо налудничаво, не реагирайте прекалено остро! Ако постъпите така, той със сигурност ще осъществи намерението си. Но ако внимавате откъде духа вятърът, той вероятно ще забрави за идеята си и утре ще се сети за нещо още по-смахнато!

Когато бил абитуриент от гимназията, синът на радиоговорителя Х. Ричардс се събирал с приятелите си в едната част на гаража за джем-сешън с джаз състава си, докато Ричардс бил в другата част на гаража – там бил неговият кабинет и се молел!

Един ден Харолд Младши отишъл при баща си и казал:

Татко, най-после реших какво да правя, когато се дипломирам.

Наистина ли?

Да, искам да си имам мой собствен джаз състав!

Сигурен ли си, че искаш точно това?

Да.

Добре, сине, щом искаш точно това!

И си тръгнал. Никаква пръчка. Никакви бонбонки М&М. Никаква лекция. Нищо! Просто отишъл в кабинета си и Харолд знаел какво ще прави баща му там.

Същата есен, когато станяхме калеги в колежа, Харолд ми разказа, че думите на баща му го поразили като светкавица. „Сигурен ли си, че искаш точно това?“ „Сигурен ли си, че искаш точно това?“ През есента той вече беше в колежа и учеше за проповедник.

Ако баща му беше казал: „Джаз състав ли? Само през трупа ми!“, днес Харолд сигурно щеше да е един от най-добрите джазмузиканти в света! Но вместо това той замести баща си в радиопроповедническата дейност.

Има сила в молитвата. И каквито и грешки да допускате при отглеждането на децата, една никога не трябва да си позволявате да

пренебрегват молитвите за тях! В каквито и други области да правите пропуски, тук не си позволявайте! Една сила е на ваше разположение чрез молитвата сила, която ще ви даде мъдростта и благодатта да кажете и да направите правилното нещо при всяка ситуация.

Често родителите питат: „Как да предадем вестта за оправдание чрез вяра на децата си?“ Това е важен въпрос. Ние, възрастните, смятаме за невъзможно да водим християнски живот, ако не сме духовно обвърнати. Тогава как можем да очакваме от децата си да го постигнат?

Няма лесен отговор, но има няколко предложения. Първо, личният пример. Християнството не се предава по наследство. Първото нещо, което можете да направите, за да се уверите, че децата ви ще поставят Бог на първо място в живота си, е лично вие да Го поставите на първо място в своя живот. Децата ви ще разберат дали личното ви време за общуване с Бога е важно за вас или е просто едно от много-то ви задължения.

Второ, още от най-ранна възраст ги възпитайте да ви се подчиняват от любов. Учете ги да изповядват греховете и грешките си на Исус и да търсят Неговата сила и прощение. Те могат да имат връзка с Бога, която да отговаря на годините им; дори и най-малкото дете може да се научи да се моли! Може да им четете историите за Исус дълго време, преди да станат достатъчно големи, за да могат сами да ги четат. Можете да им говорите повече за Божията любов, отколкото за правилното поведение. Можете да ги уверите, че Исус ни обича, когато сме добри, когато правим каквото трябва, но и че Исус ни обича дори когато сме лоши. Можете да ги насърчавате колкото се може по отрано, да се стремят сами да опознаят Исус, не само чрез вашите преживявания.

И през целия им живот се молете за тях. Молете Господ да работи в сърцето ви така, че нищо, което вършите, да не попречи на децата ви да дойдат при Него. Молете Го да работи в сърцата им и да ги привлича при Себе Си. Търсете Неговата мъдрост във всяка ситуация. И днес Той е също толкова готов да благослови децата, както когато лично бе на тази земя.





А сега нека да се спрем на духовната страна на въпроса, защото всички сме деца на Бога. Исус казва: „Ако се не обърнете като дечицата, никак няма да влезете в небесното царство“ (Матей 18:3).

Какво означава това? Дали трябва да се вдетиняваме? Не, не е необходимо. Трябва да станем подобни на децата. Това звучи доста странно на хората, поставящи си високи цели, но когато израстваме в Божието царство, не порастваме така, че да застанем на двата си крака. Колкото повече израстваме и колкото по-зрели ставаме, толкова по-здравео се държим за ръката на нашия небесен Баща. Израстваме в зависимостта, а не в независимостта.

Това е обратен образец. В нашите семейства очакваме децата ни да стават все по-отделени от нас, независими, самостоятелни личности. Крайната цел за тях е вече да не подлежат на контрола ни. Но не е така с Бога. Адам и Ева се опитаха да вървят по собствен път и в резултат на това сме на това положение. Връзката Творец творение е все още връзка на зависимост. Точно когато сме слаби, ние сме силни. Когато си мислим, че сме силни, всъщност сме слаби и се проваляме. *Зависимостта* и *покорството* са ключови думи за християнската зрялост.

Като деца на небесния Баща сме подложени на дисциплина. Можете да прочетете това в Евреи 12 гл.: „Сине мой, не презирай наказанието на Господа, нито да отслабваш, когато те избличава Той. Защото Господ наказва този, когото люби, и бие всеки син, когото приема. Ако търпите наказание, Бог се обхожда с вас като със синове; защото кой е тоя син, когото баща му не наказва?“ (стихове 5-7). И стих 11: „Никое наказание не се вижда на времето да е за радост, а е тежко. Но после принася правда като мирен плод за тия, които са се обучавали чрез него.“

На кого му е приятно да го наказват? Но кой ли може да оцелее без наказание? В любовта Си Господ допуска наказания в живота ни. И все пак има хора, които не разбират това правилно и се отдръпват от Него именно поради тоягата на наказанието.

Християните дълго време са спорили за Божията роля при нашата дисциплина. Дали Бог е активен участник или е просто пасивен родител, застанал в страни и разрешаващ на дявола да си върши работата? Някои се опитват да защитят тезата си за кроткия Бог, Който никога не наказва. Старият завет представя един Бог, Който наказва със силна

ръка. Къде започва и къде свършва Божията активна роля?

Библейският отговор е, че милостта и справедливостта са неразделни. Ако някога оспорим Божията справедливост, просто трябва да отидем в подножието на Голгота и да видим предложението за милост, отправено през онзи ден, за да разберем, че Божията любов и приемане надвишават Неговата справедливост към грешника.

Блажен е човекът, който се е научил да познава Божията любов и продължава да Го обича и да Му се доверява въпреки наказанията на живота в този объркан свят.

В една църква мила възрастна женица бе прегазена от камион. Все пак животът ѝ беше вън от опасност. Камионът бе преминал през краката ѝ. Тя беше в болницата. Отидох да я посетя и да се опитам да я ободря. Но не ми се ходеше. Не знаех какво да ѝ кажа, за да я разведря.

Докато вървах по коридора на болницата, приближавайки се към стаята ѝ, чух някой да пее и да славя Бога. Това беше дребната женица от моята църква. Не можех да повярвам на ушите си! Мислех, че това може би се дължи на морфина или на болкоуспокояващите. Но тя беше с ясно съзнание и славеше Бога.

Всичко, което можех да направя, е да застана до леглото ѝ и да се втренча в нея. Най-накрая намерих думи и я попитах:

Бабо, не разбирам как можеш да правиш това?!

Тя ме погледна и каза:

Защо да прокълна Бога и да умра, след като мога да славя Бога и да живея?

Отидох в болницата, за да я насърча, но аз бях насърчен от нейната вяра и кураж.

Нека в края да обърнем внимание на Матей 19:29, където се говори за Божествената страна на връзката, засягаща децата: „И всеки, който е оставил къщи или братя, или сестри, или баща, или майка, или жена, или чедра, или ниви заради Моето име, ще получи стократно и ще наследи вечен живот“. С други думи Бог казва: „Не позволявайте на децата да застанат между Мен и вас!“

Родителите на малки деца установили, че е много лесно да позволят на изискванията на децата да се отразят на духовния им живот.

Знаем, че всеки мъдър родител ако изобщо има някакво възпитание ще изведе детето от богослужение, вместо да му позволи да смушчава цялата църква по време на службата. Понякога ни се струва по-лесно просто да си останем у дома и да забравим за възможността да ходим на църква, след като така или иначе единият родител прекарва времето си във фоайето, държейки на ръце плачещото си дете.

Деца отпрат безброй изисквания към времето на родителите си и особено младите майки като че ли не намират време за редовен молитвен живот, защото децата винаги са там, винаги се нуждаят от нещо.

Понякога родителите казват: „Май ще трябва да почакам пет-десет години, докато децата станат по-големи, и чак тогава да възстановя връзката си с Бога!“

Но именно през първите години от живота на детето родителите най-много се нуждаят от Божията благодат, която да им помага при възпитанието на малките.

Помислете внимателно. Досега не съм чул родителите на малки деца да не намират време да се хранят. Те успяват и да си отделят време, за да прекарват насаме. Намират време да се грижат за онава, което смятат за важно. Бащите продължават да ходят на работа. Много майки също работят извън дома си. Те намират време да се обличат, да се къпят и бръснат, да срещат косите си и да мият зъбите си. Защо? Защото считат тези неща за важни!

Ако наистина възприемате времето си с Бога като приоритет номер 1, ще му намерите място в напрегнатия си график дори когато децата ви са все още бебета.

Когато нашите деца бяха малки, реших да не се възползвам от жена си и дневните изисквания от нейното време. Затова молах Бог да ме събужда посред нощ и така открих, че някои от най-прекрасните моменти на деня са именно през нощта. Но жена ми също имаше възможност да се възползва от няколко тихи часове. Някои родители се споразумяват да се редуват в грижите за децата, докато единият прекарва няколко спокойни часове, а след това другият. Какъвто и да е методът, той трябва да бъде разработен така, че и двамата съпрузи да имат равни възможности. А Бог е готов да отговори на искрените ви старания за постигане на целта. Личната връзка с Христос

е еднакво важна за всички членове на семейството. Никой не може да яде вместо другия. И всеки сам трябва да намери време за лично общуване с Бога.

Деца могат да усложнят старанията ни да общуваме с Бога, но могат и много да ни помогнат. След раждането на сина си Енох установи, че сега много по-добре разбира Божиата любов към чедата Му. Бе привлечен към още по-тясна връзка с небесния си Баща. Всъщност, някой е стигнал толкова далеч, че е казал: „Не разбирам как човек може да придобие вечен живот, без да е имал деца!“ Ставайки родител, той е осъзнал много по-ясно нуждата си от Бога.

Ако продължим да търсим Бога и да Го поставяме на първо място в живота си, децата би трябвало да ни приближат, а не да ни отдалечат от Него. След това Той може да ни използва да запознаем децата си с Него, за да Го търсят и лично те.

## Глава 6

# ЗАХАРОСАНО БРЮКСЕЛСКО ЗЕЛЕ

Едно семейство ми призна, че единственото общо нещо между тях е това, че са оженени от един и същи проповедник, в една и съща църква, на един и същи ден. Други пък споделили, че единственото общо нещо помежду им е, че и двамата мразят захаросано брюкселско зеле. Това не е съществена прилика!

Липсата на общи интереси между брачните партньори на пръв поглед може да изглежда съвсем невинна. Може би дори сте чували, че противоположностите се привличат. И все пак всяка сфера, при която може да настъпи срив в общуването, се засяга от наличието или липсата на общи интереси, общо минало, общ начин на поведение.

Например колко от споровете за пари са причинени от различните навици и идеи как те да се харчат? Ако майка му е работила извън дома, но майка ѝ винаги си е била вкъщи, чакайки децата да се приберат от училище с шоколадови курабийки и аптекката за първа помощ, чий пример ще се следва в новия дом?

Дори и в най-обикновените неща в начина на живот, когато трябва да се вземат решения от рода на колко пъти да се хранят извън дома, каква музика да слушат, колко време да гледат телевизия, различията в миналото и идеите могат да доведат до несъгласия между съпрузите. А колко по-сериозни стават несъгласията, когато стане въпрос за основните сфери на живота!

Правилото е приложимо на всяко ниво. Колкото повече са общите идеи и навици, толкова по-голяма ще е хармонията. Колкото по-малко са общите неща, толкова по-голяма ще е вероятността от срив в общуването в брака.

Когато при мен дойде някое семейство за брачна консултация, едно от първите неща, които правя, е заедно да разгледаме списъка от осемте основни сфери, най-често преживяващи срив в общуването. Обсъждаме наличието или отсъствието на проблеми във всяка от съответните сфери.

Ако при повечето от тях цари съгласие, но в една или две има проб-

леми, тогава обикновено има надежда за бързо решение на въпроса. Но ако не могат да стигнат до споразумение как да харчат парите си, ако се карат за религията, ако не могат да понасят роднините си, ако спорят за възпитанието на децата и т.н., знам, че ни предстои дълга и трудна „зима“!

И ако трябва да използвам същия принцип, би трябвало да кажа, че ако двама млади мислят за брак, имат много общи интереси и двамата произхождат от една и съща среда, те обикновено ще успяват да се справят с въпросите, по които имат различия в мненията. Но когато общите им интереси са съвсем малко, шансовете за несъгласия и раздори са по-големи и те скоро ще сметнат, че ще е по-лесно всеки от двамата да поеме по собствения си път.

Това е може би най-големият проблем, когато се стигне до брак между хора от различни раси и култури. Има толкова много вградени различия в произхода и отношенията, че често пъти поддържането на общи интереси за успешния изход на брака е много трудно.

И все пак сферата на общите интереси може да бъде измамна. Често се случва така: Той обича футбол. Тя никога не се е интересува от този спорт. Всъщност винаги е мразела футбола. Но сега тя го обича. И какво разбирате вие? Тя е започнала да се интересува от футбола!

Година по-късно, след като възторгът и романтиката са улегнали, и двамата откриват истината по въпроса. Тя все още мрази футбола. Винаги ще го мрази! Сега липсата на общи интереси оставя траен белег. Докато той гледа мачове, тя си намира друго занимание, което отговаря на интересите ѝ.

За свое учудване много семейства са установили, че след като пламъкът на първото увлечение постепенно угасва, те всъщност имат малко общи неща. По време на приятелството им е стигало само да седят заедно, хванати за ръце! Почти няма значение къде сте седнали и си държите ръцете на футболен мач, в църквата, на концерт или в парка. Но какво ще става през идните години, когато бракът е направила любовта да бъде по-зряла и вече не е такава новост да седите заедно, хванати за ръце? Тогава какви ще са интересите ви?

Въпреки че може да е относително лесно да се нагодите към разочарованието, че брачният ви партньор не споделя вкуса ви по отношение на футбола, същият образец може да има много по-сериозни

последствия в други сфери. Например какво ще стане, ако това се окаже сферата на духовните интереси и християнското посвещение? Може би той никога не е бил чак толкова заинтересован от духовните неща. Но сега той я обича и изведнъж преживява нещо, което изглежда като духовно обръщане! Сега и той обича Бога! Но за свое огорчение не след дълго и двамата откриват, че това обръщане е било само към нея – към нейния Бог! И веднага започват сериозното отдръпване в противоположната посока.

Все още си спомням двама млади, които веднъж дойдоха в моя кабинет и преживяваха точно това. Той никога не се беше интересувал от духовните въпроси, както тя се интересуваше. Но сега очевидно се бе обърнал и обичаше Бога. Тя беше сигурна, че духовното му обръщане е истинско. Така изглеждаше! Той заблуди и мен. Може и сам да се е залъгвал, че е така. Спомням си, че говорих с него и го разпитвах надълго и нашироко.

След това ги ожених. След три месеца всичко свърши. Не им беше необходимо дълго време, за да установят, че той изобщо не се интересува от Бога или от Исус и няма вяра в духовните неща. Бързаше да излезне от този брак.

В миналото се е случвало да провеждам толкова много сватби, че сега вече трябва да ме гоните, за да се хвана на въдицата отново да оженя някого! Наистина необходима е повече от човешка мъдрост, за да се разбере кои „бракове се сключват на небето“.

Какво може да се направи, за да се избегне подобно закъсняло проглеждане? Да чакате. Ръководите се от това, какви са били интересите на другия в миналото, *преди* да сте се срещнали. Ако е имало истинско духовно обръщане или промяна в живота, настъпила едновременно в настоящата връзка, тогава можете да си позволите да изчакате и да установите настоящото състояние на нещата. Не можете да си позволите да *не* го направите! А докато установявате това, стойте извън колата, стойте далеч от лунните нощи!

Какво може да се направи след брака и след като липсата на общи интереси вече се е проявила? Има ли решение дори и тогава?

Кратко време, след като започнах да изнасям поредица от проповеди за брака и семейството в нашата църква, жена ми каза:

„Добре се справи с описването на проблема. Я сега ни кажи

нещо за решението му! Какъв е отговорът на срива в общуването в брака?

Изглежда прекалено лесно, за да го сметнете за истинското решение но то е да общувате! Защитата от бъдещи сринове в общуването е самото общуване! Ако имате проблеми в общуването в която и да е сфера, говорете за това. Съзнателно отделяйте време, за да изслушвате и да бъдете изслушани. Отговорът на срива в общуването в брака е да се общува.

Ако мислите за брак, трябва да си отделите време, за да поговорите за миналото си, за вкусовете си, за това, което харесвате и което не харесвате. Трябва да спделите подробности от живота си, преди да се срещнете.

В последно време компютърът се използва за по-бързо свързване на хора според техните интереси и индивидуални особености. Но може би на практическо ниво компютърът ни разочарова. Не винаги е лесно да се влюбиш в „подходящия“ човек.

Когато напусках дома си, за да отида в колежа, моите родители ме посъветваха да се ожения за момиче, което свири на пиано. Те смятаха, че е много важно съпругата на проповедника да свири на пиано нещо като вградено евангелизаторско оборудване! И тъй, отидох в колежа и започнах да се опитвам да се влюбя в пианистките от студенското градче. Но не ставаше.

Вижте, сигурен съм, че в света има много прекрасни пианистки. Но по това време, на това място нищо не се получаваше. Нямахте я тръпката. След известно време осъзнах, че няма да прекараме остатъка от семейния си живот на пейката пред пианото! Един ден бях привлечен от млада дама, която имаше толкова много други качества, че неумението ѝ да свири на пиано изобщо не се забелязваше!

Някои смятат, че за да намерите с даден човек достатъчно общи интереси, за да бъде бракът ви успешен, трябва да отидете на психолог и да попълните най-различни тестове за съвместимост. Но и това не е много практично решение в реалния живот. Та защо да бързате да попълвате такива тестове, ако връзката ви все още е на етап обикновено познанство? Това би могло да я убие още в самото начало! От друга страна, ако вече сте се влюбили и мислите за брак, ще ви бъде ли лесно да последвате съветите от резултатите на теста, ако те показват липса на общи интереси? В началото тестването е прекалено



рано, а в края прекалено късно.

Разбира се, центърът за брачно съветване и тестването също имат своето място. Дори и след сватбата резултатите от подобно тестване могат да ви помогнат за по-нататъшното общуване и разбиране не само на брачния ви партньор, но дори и на себе си. Но само по себе си то не може да даде най-пълния отговор.

Няколко години след сватбата ни съпругата ми и аз отидохме да учим в семинарията. По това време се запознахме с един психолог, познавал родителите ми, докато те все още били ученици в гимназията. Той се заинтересува от нас и ни предложи безплатно да ни подложи на най-различни тестове.

Седнахме и попълнихме всичките му тестове. Минахме „Мултифазния тест на Минесота“, „Темпераментният тест на Тейлър и Джоунс“ и много други. Вече знаехме много неща, които тестовете изяха за нашите индивидуални особености и интереси. Но ни беше много полезно да научим нещата, които все още не бяхме установили.

Един от пробивите, които преживях в резултат на попълването на тези тестове, бе, че по отношение на служенето ми като проповедник аз се опитвах да бъда нещо, което не съм. Бог използва този метод, за да ме ръководи при вземането на бъдещи решения за целите ми в Неговото дело. Въпреки че дотогава бях малко скептично настроен към стойността на психологическото тестване, разбрах колко е важно да знаем повече за това, което ни ръководи в живота.

Хората, смятащи да прекарат останалата част от живота си заедно, могат да имат голяма полза от изучаването на образците, проявяващи се при някои от тези тестове, и могат да използват резултатите им, докато се опитват да установят Божията воля за бъдещето си.

След като двама души установят липсата на общи интереси, могат да стигнат до споразумението да не отделят най-голямата част от времето си за неща, в които интересите им се разминават. Могат по-лесно да възприемат различията в интересите и мненията на партньора си и да си отделят време, през което всеки да е свободен да се наслаждава на това, от което се интересува. След това е добре да се научат как да прекарват колкото се може повече време в сферите от общия им интерес.

Но логично е да се стигне до заключението, че хората, женени за

партньори, с които имат много общи интереси, ще прекарват най-голямата част от времето си заедно. И хората, които се женят, но имат съвсем малко общи интереси, ще прекарват съвсем малко време заедно. Просто така ще бъде.

Библията също говори за необходимостта от общи интереси. „И ако един дом се рздели против себе си, тоя дом не ще може да устои“ (Марк 3:25). Ейбрахам Линкълн приложи този текст за Американската гражданска война. Но този принцип е приложим независимо дали говорите за народи или за отделни семейства, за власти или за сили. Всеки дом, разделен против себе си, не може да устои. Когато разделението по отношение на общите интереси е много голямо, вероятността домът да устои е твърде малка.

Но Бог със сигурност е по-велик от всеки компютър, тест или човешка мъдрост в опита Си да реши кой да бъде бъдещият ви брачен партньор. Ако Му поверите търсенето, Той ще е в състояние да ви съчетае не само с човека, с когото да имате достатъчно общи неща, за да изградите трайна връзка, но и с човека, когото истински да обичате.

В студентско градче провеждахме такава дискусия, когато някакъв професор по математика се изправи и направи поразително предложение:

„Най-доброто нещо, което човек може да направи, за да намери подходящия брачен пратньор, е да престане да търси и да моли за Божието ръководство, да покани Господ да определи най-подходящия за него!“

Отначало това прозвуча съвсем глупаво. Но след това решихме, че не е чак толкова глупаво, колкото са някои от схемите за сватосване, в които участваха някои от нас. Ако проверите библейския доклад, ще установите, че Бог се е оказал добър сватовник при събирането на хора, съумяли да намерят трайна радост и приятелство. Трудно е да се намери по-подходяща история от тази на Исаак и Ревека или тази на Рут и Вооз. Хората, доверили се на Бога за избора на брачен партньор, са установили, че Той знае какво да им избере за тяхно щастие!

Бог е готов да даде допълнителна мъдрост и благодат на тези от нас, които вече са женени, които са стремят да разберат как най-пълноценно да прекарат времето си заедно.

Бракът включва работа! Женените открили ли са вече това?

Общуването включва работа. И ако хората работеха така усърдно, както са работели преди брака, щяхме да имаме много повече щастливи семейства.

Както вече отбелязахме, бракът се основава на връзката, а връзката на общуването. Някой е записал следното за опасността да гледаме на брака като на даденост:

„Брачните двойки започват от нивото на надеждата, но скоро младата жена започва да си мисли: „О, той е вече мой. Мога да се отпусна. Мога да пренебрегна външния си вид, дрехите си, дома си.“ Тя се превръща в повлекана каквото и да е *това!* и след това съпругът се чуди защо ли се е оженил за това създание. Десет години по-късно съпругът вече е напуснал дома. Съпругата останала с върховното желание да действа по-различно, но вече било твърде късно.

Отговорността на съпруга е също толкова важна, колкото и на съпругата. Тя може да започне да гледа на блестящия си любим като на топка плът, купчина мързеливи кокали, лежащи на канапето и гледащи поредния уестърн, докато в същото време той би трябвало да планира бъдещето на семейството. Тя може да се отвори от постоянно повтарящата се гледка и един ден да си тръгне. Вече не го понася. И отново е прекалено късно за претворяването на практика на брачните клетви за вярност.

Някои от нас са станали християни преди двадесет години, но от тогава досега не са направили нищо. Романтиката от очакването на скорошното завръщане на Христос така, сякаш ще се случи утре, е изчезнала и нашият религиозен живот представлява монотонност от постоянно повтарящи се действия, от които вече ни се повдига. Пренебрегнали сме християнското служене, богослужението, молитвата и изучаването на Библията, общуването с живия Бог. В лампите ни няма масло, а за някои от нас вече е може би твърде късно да намерим начин пак да ги напълнят. Димящите им фитили издигат към небето миризмата на враждебността, клюките, омразата, завистта, ревнивостта, бунта и неприязънта. Те вече не намират радост от Бога, не им е приятно да работят в делото Му. Надеждата им се разпада на мъртви дела, учения, идеи, институции, които никога не трябва да бъдат докосвани или променяни. Лампите им са пълни със сажди и от тях не се издига пламък. Те представляват изгоряла сгурия.“



Возможно е и от Божествена гледна точка да установим, че „първата любов“ е изчезнала и че вече нямаме нищо общо с Бога. Преди грешникът да дойде при Христос и да преживее чудото на новорождението, няма начин той да има нещо общо с Бога. „Защото копнежът на плътта е враждебен на Бога, понеже не се покорява на Божия закон, нито пък може“ (Римляни 8:7).

Бог и грешникът нямат нищо общо. Ако Бог можеше да позволи на грешника да влезе в небето, то щеше да се превърне в място на нещастия. Фактът, че грешникът е изгонен от небето, е доказателство за Божията любов, защото една цяла вечност, прекарана в присъствието на Бога, би била агония за всички засегнати страни.

Един ден мой приятел изнесе проповед на тема „Човекът, който се озова в небето по погрешка“. Няколко души закъсняха и пропуснаха въведителните думи. Те бързо си тръгнаха и започнаха да раздпространяват новината, че моят приятел проповядва ереси! Помислили си, че хората ще влязат в небето по погрешка!

Но моят приятел представи хубава идея. Небето би било истинско мъчение за онзи, който няма никакви общи интереси с намиращите се там и ако вратите се оставят отворени, той би се възползвал от първата предоставена му възможност да избяга.

Понякога съм задавал на слушателите си въпрос-уловка:

Колко от тях ще са щастливи, когато отидат в небето?

Обикновено всички вдигат ръце. След това им казвам:

Не бързайте толкова! Не ви попитах колко от вас ще са щастливи, че са успели да влязат там, а колко от вас ще са щастливи, докато са там?

Подобна уловка е да предположите, че има бутон, който можете да натиснете и никога вече да не съгрешавате. Бихте ли го натиснали? Има два отделни отговора на този въпрос. Първият е: „Бързо, подайте ми бутона!“ А другият е: „Няма начин! Това ще ми съсипе живота!“

Седнете някой път и направете ревизия на най-важните неща в живота си. Направете списък от пет или десет важни неща, които ви дойдат наум. Помислете колко от тях ще са на ваше разположение в небето.

След това направете списък от нещата, които смятате за важни в

небето, и преценете на колко от тях бихте се наслаждавали. Нашите вкусове и склонности няма да бъдат променени по чуден начин при завръщането на Христос. Ако установим, че днес имаме твърде малко общи неща с Бога, има вероятност да не намерим небето за комфортното място, в което с радост да прекараме вечността.

Кой е центърът, фокусната точка на небето? Обитайте се да посочите някои от небесните приоритети.

От Библията разбираме, че ангелите обичат да прекарват времето си в поклонение и в общуване с Бога. Това един от първостепенните ви интереси ли е?

Цялото небе работи за благото на другите. Това прави небето да е небе. Дори да имате само повърхностно разбиране на евангелието, сигурно знаете, че спасението на изгубените, на този побъркал се свят, на това малко тъмно петънце във вселената е проект, от който се интересува цялото небе.

В небето много хора ще се окажат без работа! Лекарите ще са безработни. Зъболекарите вече няма да има с какво да се занимават. Ще се наложи погребалните агенти да сменят професията си. Но има една професия, едно занимание, призвание, което ще трае вечно. А то е участие в служба на другите, в споделяне на благата вест за спасението.

О, вие може да кажете: „Когато Исус се завърне, вече няма да има грешници, на които да предаваме евангелската вест, и затова може би всички ще се интересуваме от нещо друго, например, от делтапланеризъм!“

Винаги съм искал да се занимавам с делтапланеризъм, но жена ми е толкова лоша! Тя ми каза да избирам между нея и делтапланеризма. Затова съм решил да запазя заниманията си с делтапланиризъм за небето. А в небето дори няма да използвам делтапланер!

Може би когато се озовем там, всички ще бъдем деца. Не можете ли да си представите как ни се усмихват ангелите, докато си играем на гоненица по стъкленото море през първите няколко дни?

Но един ден при вас се приближава вашият ангел и пита:

Искаш ли да отидем на едно пътешествие?

Разбира се! Къде ще ходим?

Има една малка планета от външната страна на вселената, която иска да чуе от първа ръка историята за това, какво означава да бъдеш

избавен от света на грях.

Да тръгваме! възкликват вие. Само ме изчакай, докато се приготвя!

Няма какво да приготвяш.

Искам да се сбогувам с приятелите си.

Е, може да им кажеш къде отиваш, но няма нужда да се сбогуваш, защото те всички ще са тук, когато се върнеш. Всъщност, те винаги ще бъдат тук.

И така, вие се понасяте в неуморен полет до далечните светове, докато стигнете до малката планета, за която ангелът ви е говорил. Всички се събират, за да чуят това, което имате да им разкажете. Вашият ангел седи на последния ред и също слуша. Защото ангелите никога не са чувствали радостта, която носи спасението ни.

Мислете за дом горе там  
при небесната бистра река,  
де светиите в Божия храм  
с бели дрехи ще се облекат!

О, колко жилища за нас  
сам приготовил е наш Господ там,  
де ще срещнем и милия Спас,  
Кой с любов даде спасение нам!

Аз скоро ще съм горе там,  
От греха свършено спасен;  
ще се кланям пред Спаса и знам -  
аз ще бъда навеки блажен!

Позволете ми да ви попитам: Ако нашият най-важен интерес през цялата вечност е поклонението на Бога, почитта към Него и споделянето на благата вест за спасителната Му любов, не би ли добре да започнем още отсега? Ако искаме да имаме достатъчно общи неща с жителите на небесната страна, ще пожелаем да се включим в работа за другите, в мисионерска дейност.

## Глава 7

# СЕКСУАЛНОТО ЩАСТИЕ

Това ще бъде много кратка глава! Сексуалната страна на брака днес се обсъжда по-свободно, отколкото в миналото, и по рафтовете на християнските книжарници днес има повече литература, отколкото в библиотеките, където хората отиваха да се скрият, за да прочетат нещо по този въпрос.

Но Библията ясно ни разкрива, че бракът е Божия идея. Господ извърши първото бракосъчетание в Едем. Бракът е използван като илюстрация за тясната връзка, която трябва да съществува между Бога и Неговия народ. В Библията има текстове, обсъждащи интимната страна на брака, които карат консервативните християни да се изчервяват от неудобство – например книгата Песен на песните! Но докато сме дискретни и толкова открити по въпроса, колкото е и самата Библия, няма нужда да се извиняваме!

Както може би знаете, в 1Коринтяни 7 глава ап. Павел дава директни съвети на съпрузите и съпругите. Евреи 13:4 обобщава отношение на Писанието към брачната любов: „Женитбата нека бъде на почит у всички и леглото – неосквернено“.

Но когато говорим за сексуалната страна на брака, съществува един основен принцип. Той е универсален и вечен, но мнозина – дори в християнската църква – са пропуснали: сексуалното щастие в брака е резултат от щастливия брак, а не причина за него.

Светът като цяло го е възприел отзад-напред. Може да срещнете много светски брачни консултанти, които ще ви кажат, че ако имате проблеми в брака, просто по-често трябва да сте заедно в леглото и това ще реши нещата от само себе си. Никога в живота си не съм чувал по-добър пример за оправдание чрез дела!

Трябва да извикаме от покривите на къщите си: „Сексуалното щастие в брака е резултат от щастливия брак, а не причина за него!“

Когато при мен идват семейства за брачна консултация и споделят, че имат проблеми във всички сфери на живота отгоре надолу на списъка, когато стигнем до номер пет или, там някъде, обикновено казвам:

Имате проблеми и в сексуалния си живот, нали?

И те са изненадани:

Откъде знаете?

А аз отговарям:

Не бих могъл да не го забележа!

Останалите от осемте основни сфери, където настъпва срыв в общуването, спадат повече към „причините“. Докато сексуалната сфера би трябвало да се класифицира като „резултат“. Ако сте ядосани или сте се отчуждили поради срыв в общуването в някоя от останалите сфери, тя ще се отрази и на тази и тук също ще се забележи срыв в общуването. Но решение може да се намери, когато се потърси причината, а не като се опитаме да позакърпим резултата. Трудно ще намерите семейство, което да е сплотено във всичко останало, а да преживява трудности само в интимния си живот. Почти винаги те са съпроводени от някакъв друг фактор.

Не можете да избегнете факта, че *трябва да сте близки, за да се сблизите*. Точно тук се проваля сексуалната революция. Няма трънност или сигурност в опитите да се сблизите с някой, с когото осъществявате само обикновени контакти. Бог ни е замислил по такъв начин, че единственото истинско удовлетворение на сексуалните желания да се постига само когато съществува единство не само на двете тела, а и на ума и духа. За да станат двамата едно, е необходимо много повече от общо географско положение.

С изключение вероятно само на първите месеци от брака, когато може би съществува необходимостта от техническа информация и дори от съвети при някои случаи, главната предпоставка за сексуалната любов е, че тя е винаги следствие и никога причина от щастливия брак.

На жените като че ли им е по-лесно, отколкото на мъжете да разберат този принцип. И някои от нас, по-грубите мъже, трябва да се постараят да разберат това добре. Интимността започва в кухнята или в дневната. Това не е нещо, което можете да включвате и да изключвате



те при влизане и излизане от спалнята. Трябва да сте близки, за да се сблизите, и ако не сте близки, е много трудно да се сблизите.

Във всеки брак има моменти, когато съпрузите изпитват приятни чувства. В други моменти приятните чувства липсват. Би било много лошо, ако се опитате да укрепите брака си на чувства. Чувствата идват и си отиват. Колкото по-силни са те, толкова са и по-краткотрайни. Нашата нервна система би се изхабила, ако се стараем твърде дълго да поддържаме най-силните си чувства. Затова брак, основан на чувства, е обречен не след дълго да се разпадне.

Въпреки че в брака има моменти с приятни чувства, никога не основаваме брака си на тях. Трябва да намерим нещо от по-трайно качество, на което да градим посвещението си.



Точно тук се намира мостът към духовната страна на въпроса. Кампус Крусейд от години използва една илюстрация с машина (с пещ за въглища) и вагон. Машината е обозначена „факт“, въглищната пещ „вяра“, а вагонът „чувство“. Влакът никога не може да потегли, задвижен от вагона. Ако машината и въглищната пещ функционират правилно, могат да потеглят със или без вагон, прикачен към тях.

Някои хора се опитват да основат своя християнски живот на чувствата си. По този начин действат много църкви. Мислят, че ако поддържат добрата и правилна музика, песни и ръкопляскания и може би леко клатушкане между редовете и да разказват съзливисти истории, така че хората да живеят на ръба на емоционалното разстройство, значи могат да имат хубаво религиозно преживяване. Вярват в оправданието чрез вълнение, оправданието чрез чувства.

В християнския живот също като в брака ще има моменти, когато чувствата ще присъстват. В Йоан 14 глава Исус казва, че Той ще ни обикне и ще ни се изяви. Плодът на Духа включва любов, радост, мир. Това са чувства. Няма нищо лошо в това да се изпитват хубави чувства. Но не можете да поддържате връзката си с Бога чрез чувствата.

Когато изпитвате хубави чувства, благодарете на Бога за тях те са нещо като бонификация. Но понякога, когато чувствата липсват, не означава, че връзката се е разпаднала. Единственият безопасен курс

е да продължите с посвещението и общуването с Бога, независимо от чувствата.

Един от най-известните примери за Някой, Който не разчита на чувствата Си в Своя духовен живот, е самият Господ Исус. Разбираме, че Той е бил „Човек на скърби и навикнал на печал“. Това ми прилича на чувства. Той плака за Ерусалим. Плака на гроба на Лазар. А в мрачните часове в Гетсимания и на кръста Той се чувстваше изоставен от Отец. Това бяха само чувства не факти. Всъщност Неговият Баща беше там, с Него, защото „Бог бе в Христос, примирявайки света със Себе Си“. Исус бе предсказал, че Неговият Баща няма да Го остави сам. Но Той се чувстваше сам. Извика: „Боже Мой, Боже Мой, защо Си Ме оставил?“ В тайнствената опитност на спасението Исус трябваше да действа, осланяйки се не само на чувствата Си. Ако беше разчитал само на тях, щеше да се откаже от борбата. Но не се отказа!

Той Си спомняше доказателствата за любовта на Своя Баща, които вече Му бяха дадени. Спомни Си гласа от небето, обявявайки Го за Божи Син. Спомни Си фактите, които вече бе научил за Своя Баща. Разчиташе на това и игнорираше чувствата. И най-накрая, когато огромното Му сърце се пръсна, в последните отлитащи мигове на съзнанието чувството за присъствието на Неговия Баща бе възстановено. Точно преди да умре Той по същество каза: „Татко! Татко! Ти все още Си тук! Татко, в Твоите ръце предавам духа Си.“

В християнския ви живот ще има моменти, когато ще ви се струва, че Бог не е до вас. Но Той е до вас. Ще има моменти, когато ще ви се струва, че Исус не ви обича. Но Той ви обича. Ще има моменти, когато ще се чувствате самотни и изоставени. Но Той е с вас винаги, до края.

В ежедневието си християнинът често е изправен пред осъзнаването на факта, че чувствата му не са чак толкова страхотни. Сутрин може да се събудите и да не ви се става от леглото, да не ви се пракава известно време в размисъл за живота на Христос. Може да не ви се иска да общувате с Бога.

Ще използваме илюстрацията с мъжа, изгубил се в снежната буря и опитващ се да намери място за подслон и безопасност. Било му студено, много студено. Струвало му се, че няма да издържи. И изведнъж вече не му било студено. Бил изморен и просто му се искало

да легне на мекия пухкав сняг и да поспи. Но той бил чувал за това! Затова не се поддал на чувствата си и продължил да разорава гъстия сняг, докато най-после намерил пътя към безопасността.

Сутрин се събуждате. Чувате почукването на сърдечната ви врата. Но възглавницата е мека, леглото е топло и изкушението просто да се отпуснете е толкова голямо! Но сте чували достатъчно неща за това! Може би сам вече сте го изпитвали толкова пъти. Затова не се поддавате на чувствата си. Отивате в малката си стаичка и общувате с Бога, защото това е тайната на успешния християнски живот. И връзката ви с Бога продължава.

В брака, в духовния живот няма заместник за отделянето на време за общуване независимо дали това ви харесва, или не. Когато упорито отделяте време за общуване, независимо от чувствата, ще откриете, че често пъти чувствата не закъсняват да се появят.

## Глава 8

# РОЛИТЕ, В КОИТО УЧАСТВАМЕ

На шестгодишна възраст ми бе поверена отговорността за семейното богослужение. Това беше истинска привилегия за мен. Бях се кандидатира за този пост и имах определена цел. Планът ми бе да посочвам хората, които се молят кратко! Спомням си как след няколко дни установих, че ще е по-добре да съм достатъчно мъдър и от време на време да посочвам и хората с по-дълги молитви, за да не станат подозрителни! Но когато станеше въпрос за семейното богослужение, аз отговарях за него!

Кой отговаря за дома ви? Кой трябва да отговаря? Библията казва ли ни нещо по този въпрос? Има ли някакъв идеал? Нека се спрем на Ефесяни 5:22, 23. Това е любимият стих на някои мъже! „Жени, подчинявайте се на мъжете си...“ След това някак започваме да кашляме и с неохота дочитаме останалата част от стиха: „... като длъжност към Господа...“ И след това: „... защото мъжът е главата на жената...“ Може би ще е по-добре да пропуснем и следващия ред: „... както и Христос е Глава на църквата“.

Но ако искаме да разберем контекста, а не само да четем избирателно, по-добре нека прочетем всичко. „Мъже, любете жените си, както и Христос възлюби църквата и предаде Себе Си за нея.“ Това е мъжът, готов да умре за жена си. Може би ако престанем да критикуваме хората, за които не сме готови да умрем, много обвинения биха престанали и в дома ни, и извън него. „Така са длъжни и мъжете да любят жените си, както своите тела. Който люби жена си, себе си люби. Защото никой никога не е намразил своето тяло, но го храни и се грижи за него, както и Христос за църквата“ (стихове 25, 28, 29).

Основният контекст на този текст идва от стих 18: „Изпълвайте се с Духа!“ Само изпълнените с Духа ще могат да се справят правилно. И ако това е вярно, тогава не говорим само за определен пол, защото стих 21 не насърчава да се подчиняваме един на друг в страх от Бога. Исус, смиреният Пътешественик от Галилея, знаеше какво

означава да се подчинява дори на Своите ученици. Това е християнският принцип.

Последният стих на главата, стих 33: „Но и вие, всеки до един, да любите своята жена, както себе си; а жената да се бои от мъжа си“. Любовта и уважението са двупосочни.

Хората, които не са изпълнени с Духа, често са взимали различни части от стихове от тази глава и са ги използвали, за да оправдаят ролята си на доминиращи тирани, правейки от жените си изтривалки. Има хора, които се бунтуват против този контрол. Настъпило е времето, когато и в църквата, и извън нея жените се борят за равнопоставеност. Но Библията разяснява, че тук става въпрос за принцип, за идеал.

Има и един втори текст, който се занимава с това: „Жени, подчинявайте се на мъжете си, както прилича в Господа“ (Колосияни 3:18).

И още един текст 1Петрово 3:1-7. Нека за миг не се спираме на въпроса за украшенията и накитите и да прочетем само стихове 1 и 7: „Подобно и вие, жени, покорявайте се на мъжете си, така щото даже ако някои от тях не се покоряват на словото, да се придобият без словото, чрез обходата на жените си... Също и вие, мъже, живеете благоразумно с жените си, като с по-слаб съсъд, и отдавайте почит на тях като на сънаследници на дадения чрез благодат живот, за да не става препятствие на молитвите ви“.

Е, до какъв извод стигате от тези стихове по отношение на библейския принцип, библейския идеал? Някои се стараят да представят това като морални доказателства за определените измерения на ролята на жената, от която тя не трябва да се отклонява. Но други осъзнават, че подробностите могат да варират, стига съпрузите да са се споразумели какви са ролите им. В Библията са описани много жени, на които Господ е поверил специална работа. Бихме могли да посочим пророчицата Девора, която предвождаше победоносните израилеви армии; Лидия, продавачката на мораво, която сама се занимавала с бизнеса си; Мариам, която помогна на Мойсей да заведе Израил от Египет до обещаната земя; и дори Мария, майката на Исус, чиято роля в спасителния план оставя спруга й Йосиф на заден план.

Съпрузите са поканени да почитат, обичат и да се отнасят с любов към съпругите си и да не пречат на връзката им с Бога и отговорността им пред Него. Но библейският принцип като че ли е такъв, че винаги когато съществува необходимостта единият да се подчинява

на другия, жените са поканени да ръководят този отдел, стига това да не се отразява негативно на дълга им към Бога.

Ако мъжете обичаха жените си, и то така, както Христос обича църквата, никога нямаше да възниква необходимостта от Движението за правата на жените. Откога не сте чели описанието на любовта в 1Коринтяни 13 глава? Там е представена християнската любов, на която всеки би се подчинил с радост.

„Любовта, за която говоря, трудно губи търпение. Тя търси начини за конструктивно уреждане на проблема. Тя не е обсебваща... Любовта има добри маниери и не преследва егоистични предимства. Тя не се засяга. Не държи сметка за злото, нито злорадства за нечестията на другите хора... Издържливостта на любовта не познава граници, доверието ѝ няма край, надеждата ѝ не повяхва, може да надживее всичко. Любовта никога не пропада“ (1Коринтяни 13:4-7, превод на Филипс).

Ще ви бъде ли трудно да се покорите на такава любов, на такава атмосфера? Мисля, че не. Любовта, на Христос към Неговата църква е тази любов, мотивираща ни да вършим неща, които в противен случай не бихме извършили.

Дори в границите на любящата връзка ще има различия в темпераментите, в произхода, в отделните индивидуалности. Експертите твърдят, че огромно влияние върху човека оказва домът, в който е израстнал. Ако някой е имал доминиращ баща и покорна майка, той или ще се старее да наложи същия модел в дома си, или ако това, което е наблюдавал в детството си, не му харесва, ще направи точно обратното. Реакцията от миналото ви е тясно свързана със стремежа ви за налагане на същия или на обратния модел.

Четири типа темпераменти са сангвиник, холерик, меланхолик и флегматик. Това не са съвременни термини, а са възприети още от гръцките философи, които очевидно са извършили щателни проучвания дори в свое време. Един автор наскоро направи подобно разделение. Той казва, че всеки човек е или скунк, или костенурка. Скункът е доминиращ тип, взимащ нещата в свои ръце; а костенурката е кротка и покорна.



Тук отново съществува паралел с Божествената страна на нещата. Погрешното разбиране на ролите във връзката ни с Бога може да доведе до срив в общуването, а това в крайна сметка може да унищожи цялата връзка.

Знаете ли какво очаква Бог от вас? Знаете ли какво можете да очаквате вие от Него? Какво прави Той и какво би трябвало да направите вие? Какво представлява връзката между Божествената сила и човешкото усилие? Това са практически въпроси. Но прекалено много нови християни не могат да намерят отговорите им. Те започват християнския си живот с възторга от безплатната първоначална вноска, направена за тях на кръста, но скоро установяват, че месечните вноски ще ги довършат. Те никога не са разбрали добрата новина, че Исус се е погрижил не само за първоначалната вноска, но и за всяка отделна месечна вноска. Никога не са чули, че прощението е безплатно, но и че силата за християнския живот също се осигурява безплатно.

Как действа това на практично ниво? Нека разгледаме миникурса по спасение чрез вяра: „Отделени от Мене не можете да сторите нищо“ (Йоан 15:5). Тук не се говори за превръщането ви в звезда или за спечелването на един милион долара. Става въпрос за греха и праведността. Без Исус не можем да направим нищо, за да постигнем спасението или да водим християнски живот. Можем да успеем външно да изглеждаме добре, но това не се зачита от Небето. Отделени от Христос не можем да направим нищо за праведността. Нищо!

А сега прибавете и Филипяни 4:13: „За всичко имам сила чрез Онзи, Който ме подкрепява“. Ако тези два стиха са верни, единственото нещо, което можем да направим (нашата част), е да се свържем с Христос. Ако без Него не можем да направим нищо, но с Него можем да постигнем всичко, всичко, което можем да направим, е да се свържем с Него. Това е нашата роля. Тук се полагат съзнателни усилия в християнския живот.

Има нещо, което можем да направим. Библейското обещание гласи: „И ще Ме потърсите, и ще Ме намерите, като Ме потърсите с цялото си сърце“ (Еремия 29:13). Бог никога не ни е обещавал, че докато си седим на люлеещия се стол, Той сам ще се търси от наше име. Ако се беше погрижил за това, нямаше да има място за свободната ни воля. Да Го търсим е наша задача. И въпреки че ни кани да

Го търсим, застава на сърдечната ни врата и хлопа, молейки да Го допуснем в живота си.

Абсолютна необходимост и привилегия е да отделяме време за общуване с Бога така, както правим това и в човешките си взаимоотношения. Без общуване няма връзка. Точно тук се полагат съзнателните усилия за отделянето на време за молитва и изучаване на Словото Му ден след ден, за да се намери истинската връзка с Него.

В резултат на това се появяват най-различни спонтанни усилия. Християнският живот не е лишен от усилия. Ние не вярваме в религията „не прави нищо“. Божията сила в нас ще породи спонтанно усилие, а не усилие, което трябва да направим, скърцайки със зъби.

Какво представлява спонтанното усилие? Може би ще ни е по-лесно да го обясним с един-два примера.

Веднъж отидох във ферма за гърмящи змии. Човекът, който доеше отровата на змиите, бе ухапан. Когато пукал змията, тя го ухапала по крака. Моментално той извадил ножа си и срязал крака си до костта. Той знаел за опасността и за него било по-лесно да среже крака си до костта, отколкото да не го направи. Това е било спонтанно усилие, но същевременно и много болезнено. Чудя се дали бих могъл да го направя и аз.

Йероним Пращки, приятелят на Ян Хус, си мислел, че е прекалено трудно да изгори на кладата. Вместо това се отрекъл от вярата си. След това установил, че е по-трудно да *не* изгори на кладата. Затова се отрекъл от отричането си и спонтанно отишъл на кладата. Да бъдеш изгорен на кладата не е лесно, но неизброимо множество мъченици са установили, че е по-лесно да бъде направено, отколкото да не бъде.

Това е нещо много повече от сътрудничество. Включва нещо много повече от извършването на нашата част и след това Бог да допълва там, където сме се провалили. Без Него не можем да направим нищо. Когато стане въпрос за спасението, никога не е било вярно, че Бог помага на хората, които си помагат сами. В духовния живот Бог помага на тези, които не могат сами да си помогнат.

Питате ли се кои области от живота Бог е обещал да поеме вместо вас и какво трябва да направите сами? Съвсем просто е. Какво е обещал Бог? Никога не е обещавал да ви изхвърля боклука, да учи за изпита ви по история или да се търси сам вместо вас. Обещал е да се бори с греха и с дявола вместо вас, докато разчитате на Неговата си-



ла, вместо на своята. Обещал е да ви даде победа. Обещал ви е вечен живот. Обещал е да промени сърцето ви.

Приемаме обещанията от Него подаръци, като идваме в присъствието Му и се стремим да се свържем с Него. Ако сте опитали да направите това и не се е получило, не се старайте да намерите друг начин. Няма друг. Християнството без връзката с Христос е невъзможно.

Ако имате проблеми с общуването в брака, не преставате да общувате. Продължавайте да общувате! Опитвайте се да намерите нови по-ефективни начини. Стрежете се да използвате всяка възможност за отваряне на вратата към по-значимо общуване.

Същото е и при връзката с Бога. Ако молитвеният ви живот губи силата си, потърсете нови начини. Опитайте се да чуete какво ви казва Бог в какво би могъл да се състои проблемът. Но не спирайте! Това е последното нещо на света, което трябва да правите.

Може би в живота ви има нещо, което се намесва във времето ви за среща с Бога. За много хора това е телевизията. Те намират време, за да гледат телевизия, но някак не успяват да прекарат един тих час насаме с Бога.

Малко след като се оженихме, си купихме телевизор. Разбира се, бяхме решили да гледаме само Уолтър Кронкайт, коронацията на кралица Елизабер и може би една-две религиозни програми. След това прибавихме програма за децата и специално предаване за природата.

Не мина много време, когато една вечер се прибрах от молитвено събрание и останах да гледам до късно, до много късно филм. Това беше трилър за някакво тайнствено убийство, но всичко беше наред, защото единият от героите във филма беше мисионер!

На следващата сутрин Библията като че ли вече не ми се струваше толкова интересна, както преди. Това случвало ли ви се е? Съвсем реално е. Затова срязах щепсела на телевизора!

Но кралица Елизабет пак беше коронована или нещо такова и жена ми оголила жиците и ги пхнала в контакта. Появила се искра и тя си помислила, че това е наказание от Бога! Тъй като не исках това да се повтори, отново поставих щепсела. Но нещата не приключиха така. Цикълът се повтаряше няколко пъти и когато най-после продадох телевизора, кабелът му беше дълъг само десетина сантиметра!

Един приятел решил, че телевизорът съсипва връзката му с Бога, но не желал това да се случи и с някой друг. Той бе шофьор на тежкотоварни превозни средства и затова взел багера си, изкопал дълбока дупка, пуснал телевизора в нея и го засипал с пръст!

Необходима ли е сила за подобно нещо? Разбира се. Положил ли е усилия? Да. Но е трябвало да положи по-големи усилия, за да не го направи поради желанието му за по-голямото добро. Това е спонтанно усилие.

Само се докоснахме до повърхността на въпроса за Божествената сила и човешкото усилие. Ако желаете да станете пионери в областта на истината, ето една сфера, която е почти недокосната. Направени са най-различни проучвания, написани са най-различни книги, представени са най-различни проповеди за правилното използване на волята преди духовното обръщане в началото на християнския живот. Но хората казват, че се самообразоват, когато стане въпрос за практичното живеене на християнския живот. Изучете въпроса. Правилното разбиране на ролите на християнина и Бога коренно ще промени връзката ви с Него.

Един ден говорехме по тази тема в някакъв колеж и един от студентите попита: „Защо е толкова сложно?“ Ами, никак не е сложно. Ние сме усложнили нещата и опитвайки се пак да ги опростим, те започват да звучат така сложно! Но евангелието е прекрасно просто и просто прекрасно!

Изводът е, че след като нищо не можем да напарвим сами, освен ако не се свържем с Христос и не се стремим да Го опознаем, точно там трябва да положим усилия и да направим съзнателния си избор. Поставяме общуването с Бога на първо място в живота си. Сутрин няма да излизаме от вратата с думите: „О, забравих да си прочета утринното бдение!“ Целият ни ден ще се съсредоточава в личното ни време насаме с Него. Нищо не може да ни попречи. Всичко останало ще считаме за нищо.

Когато продължаваме да Го търсим ден след ден, Бог ще ни води колкото се може по-бързо, за да преживеем пълната зависимост и покорност от Него и ще ни учи как да Му позволим да ръководи живота ни. И днес все още е валидно обещанието: „Оня, Който е почнал доброто дело във вас, ще го усъвършенства до деня на Исуса Христа“ (Филипяни 1:6).

## Глава 9

# КОГАТО ВИЕ СТЕ ПРАВИ

Старото училище все още стои край пътя, а до него е седнал стар просяк. Край сградата продължават да цъфтят люляци и боровинки. Вътре се вижда катедрата на учителя, белязана от ударите на неговата пръчка, подпухналият под, изтърканите столове, издълбаните с джобно ножче инициали, стенните рисунките с тебешир. Крачетата, които неохотно отиваха към училище, сега радостно бягат навън след часовете.

Преди много години зимното слънце пак грееше над старото училище. То осветяваше западното крило, докато вечерният студ леко пощипваше. Докосна се до златните къдрици и до тъжните кафяви очи на малкото момиченце, което все още бавно вървеше, въпреки че цялото училище вече си тръгваше. Защото до него бе застанало малкото момченце, успяло да спечели детските му чувства. Шапчицата му бе нахлупена ниско над очите, за да не се видят радостта и срама, четящи се в очите му.

Ритайки с крак снега наляво и надясно, той също се бавеше, докато малките ѝ ръчички нервно стискаха синята карирана престилка. Той я видя да повдига очи, почувства леката ласка на меките ѝ ръце и я чу да промърморва така, сякаш изповядваше голяма грешка.

Извинявай, че написах правилно думата. Не обичам да те надминавам, защото... кафявите ѝ очи се сведоха надолу, защото те обичам.

Образът на това сладко дете все още се връща в паметта на посиления мъж. А на гроба на скъпото момиче от четиридесет години вече растат цветя. Той доживя, за да научи в тежкото училище училището на живота, колко малко са хората, които не обичат да го надминават, хората, които съжаляват за триумфа си и за неговата загуба, защото като нея го обичат.

Момиченцето, вдъхновило перото на Джон Грийнлийф Уитиър, много рано било научило един важен урок. Знаело как да изразява съжалението си и да е искрено. Знаете ли как да казвате, че съжалявате

за дадена постъпка? Някога карали ли са ви да се извинявате, а вие да не сте се чувствали виновни? Кога за последен път се извинихте и бяхте напълно искрени в извинението си? На какво се дължи промяната?

Изучаването на основните начини, чрез които прекъсва общуването, най-после ни довежда до темата за сдобряването. В този свят на грях е от изключително значение да знаеш как да изразиш съжалението си за дадена своя постъпка и по-важното да знаеш как *наистина* да съжаляваш.

Когато бях малко момче, баща ми и чичо ми провеждаха евангелизации на такива места, като Карнеги Хол в Ню Йорк Сити. Веднъж им хрумнала идеята, че ще е страхотно зрелище, ако се облекат в бели костюми, с бели вратовръзки и си обуят бели обувки всичко това на фона на тъмносиньото кадифе в залата. Били видели някакъв друг евангелизатор, който изглеждал по този начин.

Затова отишли и си накупили всичко това. Но когато се облекли по този начин, се почувствали някак глупаво. В крайна сметка белият костюм останал закачен в гардероба, а белите обувки на последния ред в шкафа и там останали дълго време.

Един ден майка ми взе белите обувки и ги даде за благотворителна цел. Тогава нещо като скандал избухна между майка ми и баща ми!

Преди няколко години синът ни се сгоди и доведе годеницата си у дома, за да я запознае с родителите ми и с цялото ни семейство. Малко след като пристигнахме, майка ми се наведе напред и попита годениците:

Вече успяхте ли да се скарате?

Баща ми остана слисан. Той каза:

Как можеш да говориш по този начин!? Ние никога не сме се карали!

Искаше ми се да кажа: „Ами белите обувки?“

Но той укори майка ми:

Виж от колко години сме женени, а досега никога не сме се карали.

Майка ми възрази:

О, не, карали сме се!

Не сме!

Карали сме се!

Синът ни ги погледна и попита:

Сега за първи път ли ви е?

После майка ми обясни причината, поради която е задала този въпрос: най-хубавото нещо на скарването е наваксването след него и приятното чувство, което настъпва от сдобряването.

Би ли било добра идея за хората, които смятат да се женят, първо да си устроят едно хубаво скарване, та да не се изненадват след брака? Смятате ли, че караниците са неизбежни? Може би ще е по-добре, ако преди брака имате известна практика в научаването как да се справяте със споровете.

Ами какво да кажем за хората, които са женени от 50 години, но твърдят, че никога не са се карали? Те имат по-голям проблем. Той се казва *амнезия*! Или може би *безсрамна лъжа*!

Разбира се, има различни определения за това необходимите неща за скарването. Някои хора наричат обикновеното разминаване в мненията скарване. За други скарването е кратък спор. За трети скарването е на лице едва когато тиганът изхвърчи през прозореца!

Различията в мненията са неизбежни при всички човешки взаимоотношения в този свят, независимо дали се касаят до отношенията с брачния ви партньор, с членовете на семейството, със съквартирanta в колежа, със съседите, с приятелите или с църковните членове. Библията ни дава примери за различия в мненията на хора, еднакво посветени на Христос, като например ап. Павел и Варнава и техният спор за ролята на Йоан Марк в служенето. И тъй, за всички, които мислят за брак или са младоженци, въпросът не е дали ще има конфликти, а *кога* те ще възникнат.

Библията ни дава съвет по въпроса за несъгласията в Ефесяни 4:26. Той е кратък и точно на целта: „Гневете се, но без да съгрешавате“. Очевидно е, че е възможно да се гневим, без да съгрешаваме. След това идва фразата, залегнала в основата на старата пословица: „Слънцето да не залезе в разгневяването ви“. Не лягайте да спите, преди да сте се сдобрили. Лесно е да се съгласим с това по принцип. Може би е по-трудно, когато се намирате в центъра на скандала.

От проучването, което направих по въпроса (не говоря за личния си опит!), бих желал да ви предложа няколко правила за успешно скарване! Може би най-доброто начало на сдобряването е да започнете да се карате правилно!

1. Не говорете за различията си в присъствието на други хора.

2. Не говорете за различията си, когато сте изморени или гладни. Съпруги, ако смятате да се скарате със съпруга си, първо го нахранете! Това може да предотврати много кавги. За повечето от нас е по-лесно да проявяваме несъгласия, когато сме подложени на стрес или когато сме изморени и гладни. Но ако следвате тези две първи правила, ще ви се наложи почти да планирате скарването си за някогото това може да стори новаторска идея! Може би ако караниците бяха планирани, вместо да избухнат спонтанно, щяха да са значително по-малобройни.

3. Когато обсъждате даден проблем, не нападайте личността или характера на другия човек. Ограничете забележките си до спорния въпрос и не се опитвайте да спечелите, като унищожавате другия като личност.

Може би никой не познава по-добре слабите места на човека от неговия брачен партньор и може би той се изкушава да използва тези знания по време на спора, за да го нападне. Но в думите на старото стихотворение се крие голяма мъдрост:

Момчетата прибират хвърчилата си, летящи като птици,  
но тъй не става с думите като плесници.  
Неизразени, мислите ще могат да замрат,  
но Бог дори не може да ги върне, щом устните ги изрекат.

Веднъж гледах филм, в който бяха представени две различни сцени, за да се покажат двата различни вида скарване. В една от тях двамата съпрузи, млади хора, се караха стабилно. Те крещяха и се надвикваха, но за проблема, за спорния въпрос. В края се озоваха в прегръдките си.

В другата сцена по-възрастно семейство дори не повиши глас. Но всяко изречение бе язвителна забележка за личността на другия. Можехте да почувствате колко боли от тези думи. В края бяха по-отчуждени отпреди.

На тази планета Земя, особено в християнската църква, е по-добре да се подготвим за различията и да научим каквото можем за приемливите методи на сдобряване, защото ще се нуждаем от тях! Семейният свят като цяло вече няма нужда да се кара. Съпрузите просто се разделят. Ако смятате, че бракът е с отворен край, когато настъпят

несъгласията, просто обявявате брака за приключил.

Ако смятате, че бракът е с отворен край, не след дълго ще намерите предостатъчна възможност да се отпишете от него. Но за християнина, който приема библейската предпоставка, че бракът е завинаги, това просто не съществува като вариант.

Библията признава само две законни основания за приключване на брака, освен смъртта на партньора. Едното се намира в Матей 19 глава невярност на брачната клетва. Другото е записано в 1Коринтяни 7 глава за хората, чиито брачни партньори са невярващи.

Тъй като християнският брак не е с отворен край, по-добре да сме готови да посрещнем конфликта и да знаем как да го използваме конструктивно и как да се одобряваме, когато одобряването е необходимо. В християнския брак, когато имаме проблеми, не сменяме брачните си партньори, сменяме склонностите си. Научаваме се как да се одобряваме, когато има различия, а от горе ни се дава допълнителна благодат, за да постигнем това.

Сдобряването е от съществено значение за несъгласията, които възникват. При мен дойде едно семейство и изповяда, че бракът им загива. Бяха женени от двадесет години, но сега бракът им беше в беда. Това беше последният им опит да спасят положението.

Разгледахме целия списък с потенциални проблеми и това мина изненадващо добре. Пари? Няма проблем. Религия? Пълна съвместимост. Роднини? Деца? Всичко е мирно и тихо. Вървахме надолу по списъка, докато не стигнахме до последната точка сдобряването. Тогава установихме, че те нямаха приемлив метод за сдобряване при различията. В продължение на двадесет години никой от тях не е знаел как да каже: „Извинявай, постъпих глупаво. Ще ми простиш ли?“

Неразрешените различия бяха „разяли“ самото сърце на брака им, докато не бе останала никаква любов и бракът бе пред разпадане.

Експертите ни казват, че едно от най-опасните неща за семейната любов е тайно натрупването негодувание. Това семейство бе получило пълната му доза през годините и то си беше казало думата. Бе успяло почти да разруши един брак, който от всяка друга гледна точка би трябвало да е щастлив и пълноценен.

Понякога е необходимо продължително общуване, за да се открие и да се стигне до споразумение за приемлив метод на сдобряване.

Тъй като не израстваме при едни и същи условия, това, което действа успешно при едно семейство, може да не е така успешно при друго. Няма отговор, който да пасва на всеки брак.

Жена ми и аз открихме тази истина още през медения си месец! Направих една нетактична забележка за плетената ѝ рокля, която никак не ми харесваше.

Бях забравил, че майка ѝ е плела роклята и че по това време тя бе живяла с майка си много по-дълго, отколкото с мен. Ако не харесвах роклята, която майка ѝ бе изплела, сигурно изобщо не харесвах и майка ѝ. Изведнъж осъзнах, че съм в беда!

Веднага, след като си дадох сметка за грешката, казах: „Съжалявам!“

В дома, в който бях израстнал, веднага след като осъзнаехме, че сме наранили някого или сме допуснали грешка, трябваше да поднесем извинението си. И след това животът продължава!

Но жена ми бе свикнала с друг метод. Той се нарича мълчаливо третиране. Когато в дома им възникнело несъгласие, в продължение на три дни се чувало само: „Подай ми солта!“ В края пак започваш да говориш и животът продължава така, сякаш нищо не се е случило!

Но три дни са дълго време, когато сте на меден месец! Когато карате час след час и тя гледа през единия прозорец на колата, а вие гледате през другия, положението става непоносимо! Мислех си, че бракът ми е свършил, и то по време на медения ми месец! Тогава научих, че тридневният метод не е нещо, с което съм в състояние да живея.

Но жена ми не смяташе, че е достатъчно да съжалявам за случилото се. Нея не можеш да я излъжеш! Според нея за да съжаляваш, наистина са необходими три дни!

Е, веднага след като отново започнахме да си говорим, отделихме време, за да обсъдим този въпрос. Тя ме изслуша и разбра, че не мога да понасям тридневната тишина било през медения ни месец или когато и да е. Изслушах нейната история и се постарях да разбера чувствата ѝ. И започнахме да съставяме наша, собствена система за одобряване.

Кои са използваните методи за одобряване? Единият от тях е да се държите така, сякаш нищо не се е случило. Този метод бе използван безуспешно! от семейството, което дойде в офиса ми с решението да сложи край на двадесетгодишния си брак. Методът не действа.



Бихме могли да поспорим дали християнинът трябва да избягва конфликтите. Нима Библията не казва: „Ако е възможно, доколкото зависи от вас, живеете в мир с всичките човеци“ (Римляни 12:18)? Някои са стигнали до извода, че единственото „християнско“ нещо, което трябва да правят, е да избягват конфликтите на всяка цена и те се страхуват да възприемат определено становище, да не би някой да не е съгласен с тях. Трябва ли да сте безгръбначни, за да сте християни?

Е, можем да кажем много неща в подкрепа на тезата, че не трябва да вървите постоянно с главата напред. Дори хората от типа скунк преживяват различия в мненията, които не си заслужават сериозна конфронтация. Не бихме желали да насърчаваме конфликтите във всяка ситуация. Всъщност ако и двамата съпрузи желаят да угодят на другия и никога не забравят нуждите на другия, конфликтите в тяхната връзка ще бъдат сведени до минимум.

Но може би по-добрата дума от **конфликт** е **конфронтация**. Библията не ви препоръчва да игнорирате фактите или като шраус да криете главата си в пясъка. В отношенията Си с хората Исус често пъти бе открит и болезнено прям. Именно в общуването намираме отговор на срива в общуването. Чрез общуването могат да бъдат решени проблеми, които иначе изглеждат непреодолими.

Не винаги е необходимо, нито е разумно да действаме така, сякаш нищо не се е случило, въпреки че има въпроси, за които не си струва да се караме.

Вторият метод, препоръчан в Писанието, е да признаем вината си, грешната си постъпка и да помолим за прошка. Библията препоръчва да сме готови да кажем: „Извинявай! Моля те, прости ми!“ Искреното извинение много помага за изцелението и сдобряването.

Третият метод е мълчаливото третиране. Някога използвали ли сте го? Какви бяха резултатите? Това може да е приемлив метод за някои, ако и двете страни са съгласни. Дори можете да намерите известна подкрепа за мълчаливото третиране и в Библията случаи, при които Бог е използвал най-различни начини, за да достигне Своя народ чрез вестта за покаяние. И най-после млъква. Ако искате да помислите по въпроса, ето ви два примера 1Царе 28:6 и Матей 26:62, 63.

Четвъртият метод, използван от хората, е компромисът. Дайте и вземете. Вие давате малко, партньорът ви дава малко и се срещате

някъде по средата. Въпреки че някъде методът се радва на успех, той би могъл да усложни положението, защото може да се поспори къде е средата.

Един професор от колежа, който организира курс по брак и семейство, каза, че да се опитва компромисът 50/50 никога не е достатъчно. Бракът е нещо повече от предложение 50/50. Той каза, че има дни, в които единият или другият партньор може да не е способен да приеме варианта 50/50. Може да отиде само на 40 или 30, или 10. И тогава ще настъпи срыв във взаимоотношенията. Семействата трябва да планират възприемането на предложението 100/100, за да може в идеалния вариант да компенсират там, където единият или другият не се справя добре.

Петият метод за сдобряване е да се съгласите на несъгласия. За някои несъгласия, особено в областта на абстрактното като политиката, може да е успешен метод. Той е републиканец, а тя демократка. След многократни спорове те стигат до съгласието на несъгласия. Всеки признава правото на другия на собствени възгледи и стигат до споразумението да не предъвкват постоянно въпроса.

Този метод е по-успешен, когато съпрузите са в състояние да бъдат истински толерантни към възгледите на другите, вместо само да се приспособяват и да упражняват натиск. Толерантността е нещо, с което можете да живеете. Приспособимостта е нещо, с което може и да не се съгласите.

Може би едно от най-добрите средства за разрешаване на конфликтите е запазването на чувството за хумор. Какво ли би се случило с нас, ако не знаехме как да се смеем, дори и над самите себе си? С цялата сложност и налудничавост на живота на планетата Земя ако не можехме да се смеем, сигурно щяхме да полудеем!

Може би точно това се е криело зад метода на сдобряване на едно семейство изтривалката на сдобряването. Те поставили една малка изтривалка на входа на дома си и я нарекли „изтривалка на сдобряването“.

Винаги когато избухнал спор, несъгласие или проблем, те хуквали към изтривалката на сдобряването. Първият, стигнал до нея, имал предимство, но докато и двамата успеели да стъпят върху изтривалката, те се заливали от смях. И тъй като тя била толкова малка, за да стъпят и двамата върху нея, трябвало да се прегърнат а това изобщо

не е лоша идея! Може да пробвате!

Основният метод за сдобряване за християнина е молитвата. Това означава нещо повече от молитвите „надве-натри“ с децата преди лягане. Съпругът и съпругата, които знаят какво значи да се молят заедно, имат забележително предимство в стремежа си към хармония в своя дом.

Чарлз Шед, познат с книги като *Писма до Карен*, преди няколко години направил проучване и установил, че процентното съотношение на семействата, които се молели заедно, е поразително по-малко от това дори на християнските семейства. След като чул тези цифри, започнал да анализира собствените си записки от брачни консултации. Сигнал до удивителното откритие, че при повече от 2000 случая, над които е работил в продължение на 20 години консултантска дейност, той не е срещнал нито едно семейство, което се молело заедно за семейните трудности. Той казва, че около една дузина от семействата с проблеми *някога* са се молели заедно.

Какво ни разкрива всичко това? Че има сила, която да ни помогне при различията в християнския брак. Ще има ли несъгласия? Да, ще има. Трябва ли да ги отричаме? Не, трябва да се изправим лице в лице с тях, за да ги решим. Но да можем да се молим заедно за различията – това напълно променя картина.

Кой от посочените методи е най-добрият за вас? Вероятно отговорът е, че повечето семейства по едно или друго време ще използват всички методи – някои по-често от другите.

Веднъж някои от нас посетиха семинар, на който консултантът зададе въпроса:

Когато има различия, кой трябва да е инициатор на сдобряването този, който е прав, или онзи, който греша?

Онзи, който греша – казахме ние.

Грешка! отвърна той. Този, който греша, е емоционално неспособен да направи първата крачка. Инициатор на сдобряването винаги трябва да бъде правият.

Следващият път, в който жена ми и аз имаме несъгласия, хуквахме един към друг с инициатива за сдобряване – и двамата си мислехме, че сме прави! Засмяхме се и казахме:

Страхотен номер, нали? Лесно ни праметна!

Но може да е много трудно да направите първата крачка към

сдобряването дори когато сте прави. Знам го правил съм го толкова пъти!



Тази истина ни довежда до духовното приложение на последната основна сфера, където може да настъпи срив в общуването. Много отдавна човек и Бог се отчуждиха. Не е правилно да се каже, че Бог се е отчуждил, защото не е било така. Но човекът се отчужди от Бога.

Кой направи първата крачка към сдобряването? Този, който събърка, или Този, Който беше прав? Знаете отговора. Може да го прочетете в Римляни 5:6-8: „Понеже когато ние бяхме още немощни, на надлежното време Христос умря за нечестивите. Защото едва ли ще се намери някой да умре даже за праведен човек (при все че е възможно да дръзне някой да умре за благия). Но Бог препоръчва Своята към нас любов в това, че когато още бяхме грешници, Христос умря за нас.“

Чуйте отново прекрасните думи на Ефесяни 2:4-7: „Бог обаче Който е богат с милост, поради голямата Си любов, с която ни възлюби, даже когато бяхме мъртви чрез престъпленията си, съживи ни заедно с Христа (по благодат сте спасени). И като ни възкреси, тури ни да седнем с Него в небесни места, в Христа Исуса; за да показва през идните векове премногото богатство на Своята благодат чрез добрината Си към нас в Христа Исуса.“

Това е сърцето на евангелието. Христос стана инициатор на сдобряването. И от тогава до ден-днешен това е блага вест за грешниците.

И сега, според 2Коринтияни 5 глава сме призвани да се присъединим към Него в делото Му на примирение. „И тъй, от Христова страна сме посланици, като че Бог чрез нас умолява; молим ви от Христова страна, примирете се с Бога“ (стих 20).

Христос направи първата стъпка. Ние не бяхме в състояние да направим каквото и да било. Той направи първата крачка, а любовта подбужда любов. Сега сърцата на съгрешилите могат да се смегчат от Бога, Който ни обикна въпреки самите нас. Нашият милостив Спасител никога не ни укорява за това, че сме се родили в този грешен свят. Не се опитва да разбере колко хора може да задържи по-далече

от небето, а по-скоро се старае да разбере колко от нас може да заведе там.

Когато опознаем и разберем любовта и приемането, които Исус ни е приготвил, ще сме свободни да предложим същото любящо приемане и на хората около нас, започвайки с близките от домовете си.